

Αριστέα Σινανιώτη - Μαρούδη

Καθηγήτρια Εμπορικού Δικαίου
Πανεπιστημίου Πειραιώς, Δικηγόρος

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΕΤΑΙΡΙΕΣ

- | Προσωπικές Εταιρίες
- | Κεφαλαιουχικές Εταιρίες
- | Εταιρικοί Μετασχηματισμοί
- | Όμιλοι Επιχειρήσεων
- | Ενωσιακό και Διεθνές Εταιρικό Δίκαιο

4η έκδοση

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΕΤΑΙΡΙΕΣ

Διαθέσιμο και στην:

www.qualex.gr

Εμπορικό Δίκαιο - Εταιρίες - 4η έκδ.

Αριστέα Σινανιώτη - Μαρούδη

Καθηγήτρια Εμπορικού Δικαίου Πανεπιστημίου Πειραιώς

ISBN 978-960-654-162-9

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΑΠΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΥΘΥΝΩΝ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επιστημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος, ο συγγραφέας και όλοι οι συντελεστές του έργου δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδεμία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημία τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βασίστηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου. Επαγγελματικές νομικές συμβουλές θα πρέπει να αναζητηθούν πριν από κάθε νομική ενέργεια, η δε χρήση του παρόντος ή μέρους του δεν ιδρύει σχέση δικηγόρου - πελάτη ή οποιαδήποτε άλλη σχέση μεταξύ του χρήστη και της ΝΟΜΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ, ή του συγγραφέα, ή των λοιπών συντελεστών.

Εκδοτική επιμέλεια: Θεόδωρος Στίγκας
Δημιουργία & concept εξωφύλλου: Αλεξάνδρα Μποζιονέλου
Μορφική επιμέλεια: Λάμπρος Μαντζαβίνος
Σελιδοποίηση: Γιάννης Δεδούσης
Πηγή εξωφύλλου: Shutterstock Image Bank
Παραγωγή: NB Production 22122020M23

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομιχάλη 23 | 106 80 | Αθήνα
Τ 210 3678 800 | F 210 3678 819
www.nb.org | info@nb.org

member of Europe's 500
most innovative companies

Committed to excellence

Member of
MGIP
member of the group of international publishers

Law Publishers in Europe

Αριστέα Σινανιώτη - Μαρούδη

Καθηγήτρια Εμπορικού Δικαίου
Πανεπιστημίου Πειραιώς, Δικηγόρος

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΕΤΑΙΡΙΕΣ

- | Προσωπικές Εταιρίες
- | Κεφαλαιουχικές Εταιρίες
- | Εταιρικοί Μετασχηματισμοί
- | Όμιλοι Επιχειρήσεων
- | Ενωσιακό και Διεθνές Εταιρικό Δίκαιο

4η έκδοση

NOMIKH BIBLIOTHKH

Also available at:

www.qwalex.gr

Commercial Law - Business associations - 4th. ed.

Aristea Sinanioti Maroudi,

Professor of Commercial Law at the University of Piraeus

ISBN 978-960-654-162-9

Abstract: The 4th edition of the book presents the law of business associations as it is currently in force. The author analyses the legislative regime of partnerships and capital entities, as well as the manner in which the operation of business associations has been structured, following the laws 4548/2018, 4601/2019 and 4706/2020.

COPYRIGHT

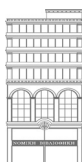
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organization. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address below.

DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI, the author and the contributors make no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI, the author, or the rest of contributors.

NOMIKI BIBLIOTHIKI

23 Mavromichali str. | 106 80 | Athens | Greece
T +30 210 3678 800 | F +30 210 3678 819
www.nb.org | info@nb.org

number of Greek's 500
historic entrepreneurs

Committed to excellence

Member of
MGIP
MEMBER GROUP OF INTERNATIONAL PUBLISHERS

Law Publishers in Europe

*Στα παιδιά μου, Τένη και Στεφανία,
πηγή κάθε μου έμπνευσης*

Πρόλογος Δ' έκδοσης

Ο κ.ν. 2190/1920, που πλησίαζε πλέον τα εκατό έτη ισχύος, κρίθηκε ότι έπρεπε να αντικατασταθεί, προκειμένου να επιτευχθεί ο εκσυγχρονισμός του ελληνικού δικαίου περί ανωνύμων εταιριών, πράγμα που έλαβε χώρα με τον ν. 4548/2018 «Αναμόρφωση του δικαίου των Ανωνύμων Εταιριών». Οι διατάξεις του νόμου αυτού εντάσσονται στο ευρύτερο πνεύμα των μεταρρυθμίσεων του εταιρικού δικαίου, που επιθυμούν να καταστήσουν τον θεσμό της ανώνυμης εταιρίας φορέα ενός ευρέος φάσματος επιχειρηματικών εγχειρημάτων.

Στην δ' έκδοση του παρόντος συγγράμματος δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην ερμηνεία του νέου αυτού νόμου, όπως ήδη τροποποιήθηκε από τους ν. 4587/2018 και ν. 4601/2019, με δεδομένο ότι η οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα ασκείται κυρίως μέσω του εταιρικού τύπου της ανώνυμης εταιρίας. Η ανάλυση των διατάξεων του ν.4548/2018, όπως ισχύει, αποκτά περαιτέρω ιδιαίτερη σημασία στην περίοδο της πλειόνων αιτιών οικονομικής κρίσης που διανύουμε, κατά την οποία είναι απαραίτητη η αύξηση της αξιοπιστίας, τόσο στα εταιρικά όργανα όσο και στα εταιρικά οικονομικά στοιχεία, με στόχο να δοθούν περισσότερα κίνητρα σε Έλληνες και ξένους επενδυτές. Η εξέταση των νέων αυτών διατάξεων σκοπό έχει, μεταξύ άλλων, να αποσαφηνίσει κατά πόσο οι καινούργιες ρυθμίσεις αποβλέπουν σε μια καλύτερη και αποτελεσματικότερη λειτουργία της εταιρίας, αξιοποιούν την τεχνολογία, βελτιώνουν τη θέση των μετόχων, απλοποιούν την εταιρική καθημερινότητα, με αντίστοιχη εξοικονόμηση κόστους και εισάγουν καινοτομίες, που κρίθηκαν ότι μπορεί να βοηθήσουν τον επιχειρηματικό κόσμο.

Ο Έλληνας νομοθέτης ενσωμάτωσε, με τον ίδιο νόμο, μέρος της Οδηγίας 2017/828 της 17.5.2017 «Οδηγία για τα δικαιώματα των μετόχων, SRD II» και ειδικότερα τις διατάξεις της για τις συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη και για τις αμοιβές της εταιρικής διοίκησης. Στη συνέχεια επήλθαν ορισμένες τροποποιήσεις (στον ν. 4548/2018) για να επιτευχθεί εναρμόνιση των διατάξεων με νεότερη νομοθεσία, όπως με τον ν. 4601/2019 για τους μετασχηματισμούς και τον ν. 4635/2019 για το Γ.Ε.ΜΗ. Παρεμβάσεις στα ζητήματα του δικαίου της ανώνυμης εταιρίας πραγματοποιήθηκαν και με τον ν. 4469/2018 για την υλοποίηση των διατάξεων του Κανονισμού 909/2014 για τα Κεντρικά Αποθετήρια, πρόκειται δε να γίνουν και νομοθετικές παρεμβάσεις στα ζητήματα ψηφιοποίησης των εταιριών και μεταφοράς της έδρας τους, όπως επιβάλλουν οι Οδηγίες για το «Company Law Package».

Περαιτέρω, στο παρόν σύγγραμμα αναλύεται ο ν. 4541/2018 και συγκεκριμένα οι τροποποιήσεις που εκείνος επέφερε στο δίκαιο της ΕΠΕ. Οι προαναφερθέντες ν. 4541/2018 και ν. 4601/2019 επέφεραν τροποποιήσεις και στον ν. 4072/2012, όσον αφορά αφενός στις ρυθμίσεις για την ΟΕ, την ΕΕ και την Κοινοπραξία και αφετέρου στις ρυθμίσεις για την ΙΚΕ.

Ιδιαίτερη αναφορά πραγματοποιείται στην εταιρική διακυβέρνηση και στον πρόσφατο ν. 4706/2020, ο οποίος εισάγει διάφορες καινοτομίες, μεταξύ των οποίων την πολιτική καταλληλότητας των μελών του ΔΣ, που αποσκοπεί στη διασφάλιση της συγκρότησης

του ΔΣ από τα πλέον κατάλληλα πρόσωπα, επιλέγει να προβεί σε αναλυτικότερη πρόβλεψη των αρμοδιοτήτων του ΔΣ και θεσπίζει δύο νέες Επιτροπές, την Επιτροπή Αποδοχών και την Επιτροπή Υποψηφιοτήτων. Επίσης, προβλέπει για πρώτη φορά την ύπαρξη Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου.

Εξετάζεται επίσης το ζήτημα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και του “Compliance”. Το τελευταίο αποδίδεται στα ελληνικά με τον όρο κανονιστική συμμόρφωση και έχει ως αντικείμενο τη μέριμνα για την εφαρμογή των κανόνων που προβλέπει το νομικό/κανονιστικό πλαίσιο ή των κανόνων που επιβάλλει η δεοντολογία, καθώς και την αξιολόγηση των κινδύνων από τη μη εφαρμογή τους.

Σημειώνεται ότι η ολοκλήρωση της ενημέρωσης του παρόντος συγγράμματος συνέπεσε με τις νομοθετικές εργασίες αντικατάστασης του ν. 3588/2007 (ΠτΚ) από τον ψηφισθέντα ν. 4738/2020, ο οποίος τίθεται σε ισχύ από 1.1.2021 και θα ληφθεί υπόψη σε επόμενη έκδοση.

Στόχος του παρόντος συγγράμματος είναι να παράσχει στην επιστημονική κοινότητα μια συμπυκνμένη και συγχρόνως πλήρη ερμηνεία των εταιρικών νομοθετημάτων, να αναδείξει τα προκείμενα ζητήματα και να προτείνει λύσεις.

Στη νέα έκδοση έγινε επίσης προσπάθεια περαιτέρω εμβάθυνσης στις ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες νομολογιακές και βιβλιογραφικές εξελίξεις στο εταιρικό δίκαιο.

Θερμά ευχαριστώ τους συναδέλφους καθηγητές και τους φοιτητές μου, προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς, στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, τη μητέρα μου κ. Καίτη Σινανιώτη, τ. Διευθύντρια της Ιονικής Τράπεζας, τον σύζυγό μου κ. Γιάννη Μαρούδη, Πρόεδρο Εφετών, καθώς και τους συνεργάτες μου, κ. Νικόλαο Παπαμελετίου, Δικηγόρο (LLM), τον Υποψήφιο Διδάκτορα & Δικηγόρο κ. Δημήτριο Καραγκούνη και την κόρη μου, μεταπτυχιακή φοιτήτρια της Νομικής του Amsterdam, κ. Στεφανία Μαρούδη, για την πολύτιμη συνδρομή τους στην παρούσα έκδοση.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες προσήκουν και στον εκδοτικό Οίκο «Νομική Βιβλιοθήκη» και ειδικότερα στους κ.κ Αντώνη και Λίλα Καρατζά. Τον κ. Θεόδωρο Στίγκα ευχαριστώ θερμά για τη γενική εποπτεία του συγγράμματος και τους κ.κ. Βαρσάνη, Μενούνο, Μαντζαβίνο και Δεδούση για το ενδιαφέρον που επέδειξαν.

Αθήνα, Ιανουάριος 2021

Αριστέα Κ. Σινανιώτη

Πρόλογος Γ' έκδοσης

Στις 4 Απριλίου 2011 λειτούργησαν για πρώτη φορά στην Ελλάδα οι Υπηρεσίες Μίας Στάσης, για τη σύσταση επιχειρήσεων με βάση τις διατάξεις του ν. 3853/2010 «απλοποίηση διαδικασιών σύστασης προσωπικών και κεφαλαιουχικών εταιριών και άλλες διατάξεις». Η θεσμοθέτηση της σύστασης εταιριών σε Υπηρεσία Μίας Στάσης συνιστά την απάντηση στο αίτημα της ελληνικής και της διεθνούς κοινότητας για απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών και μείωση του κόστους σύστασης των εταιριών. Σκοπός του νομοθέτη ήταν μεταξύ άλλων η σύνδεση της νέας διαδικασίας σύστασης των εταιριών με τη λειτουργία του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (Γ.Ε.ΜΗ., ν. 3419/2005).

Η ανάλυση των διατάξεων του ν. 3853/2010 καθώς και η διεξοδικότερη ανάλυση των διατάξεων του ν. 3604/2007 για την ανώνυμη εταιρία αποκτούν ιδιαίτερη σημασία στην περίοδο της οικονομικής κρίσης, που διανύουμε, κατά την οποία είναι σκόπιμη και αναγκαία η αύξηση της αξιοπιστίας τόσο στα εταιρικά όργανα, όσο και στα εταιρικά οικονομικά στοιχεία αφενός και η μείωση της γραφειοκρατίας αφετέρου, με απώτερο στόχο, να δοθούν περαιτέρω κίνητρα σε έλληνες και ξένους επενδυτές για νέες επενδύσεις στη χώρα μας.

Στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος, φιλικού στο επιχειρείν και στις νέες και υγιείς επενδύσεις φιλοδοξεί ο ν. 4072/2012. Όπως ρητά αναφέρεται στην αιτιολογική του έκθεση, η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος συνιστά όρο και προϋπόθεση για την επιβίωση της ελληνικής επιχειρηματικότητας και κατ' επέκταση για την επιβίωση της ελληνικής οικονομίας. Αποτελεί στην ουσία τον θεμέλιο λίθο, πάνω στον οποίο διαμορφώνεται σε πιο στέρεες και υγιείς βάσεις ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης. Ένα μοντέλο ανάπτυξης που θα έχει ως βασικά του χαρακτηριστικά την ανταγωνιστικότητα, την εξωστρέφεια, την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων και την επανεκκίνηση της παραγωγικής δραστηριότητας.

Σημαντική καινοτομία του ν. 4072/2012 συνιστούν αφενός ο εκσυγχρονισμός του δικαίου των προσωπικών εμπορικών εταιριών με βάση τα νεότερα δεδομένα (άρθρα 249–295) και αφετέρου η εισαγωγή της Ιδιωτικής Κεφαλαιουχικής Εταιρίας (IKE), η οποία διακρίνεται για την ευελιξία και την απλότητά της τόσο στην ίδρυση όσο και στην λειτουργία της και ανταποκρίνεται περισσότερο στην άσκηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων (άρθρα 43–120).

Η ανάγκη περαιτέρω εμβάθυνσης στις διατάξεις των ανωτέρω νόμων και η επιταγή ενημέρωσης του βιβλίου με τις ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες νομολογιακές και βιβλιογραφικές εξελίξεις στο εταιρικό δίκαιο εν γένει, κατέστησαν απαραίτητη τη νέα έκδοση του παρόντος συγγράμματος.

Στη νέα έκδοση του βιβλίου αναπτύχθηκαν, επίσης, οι πρόσφατες τροποποιήσεις στο καθεστώς των ευρωπαϊκών εταιρικών μορφών και ιδιαίτερα στην πρόταση Κανονισμού περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής ιδιωτικής εταιρίας, που συνιστούν μια προσπάθεια δυναμικής επέμβασης του κοινοτικού νομοθέτη στο Εταιρικό Κοινοτικό Δίκαιο.

Θερμά ευχαριστώ τους συναδέλφους καθηγητές και τους φοιτητές μου στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς, τη μητέρα μου κ. Καίτη Σινανιώτη, τ. Διευθύντρια της Ιονικής Τράπεζας, τον σύζυγό μου κ. Γιάννη Μαρούδη, λειτουργό της Θέμιδας, καθώς και τους συνεργάτες μου, τον Δικηγόρο κ. Γιάννη Πιτσιρίκο και τον φοιτητή Νομικής κ. Νίκο Χασάνη για τη συμπαράσταση που μου προσέφεραν στην ενημέρωση της γ' έκδοσης του ανά χειράς βιβλίου. Θερμές ευχαριστίες οφείλω ακόμη στον εκδοτικό οίκο «Νομική Βιβλιοθήκη» που ανέλαβε την παρούσα έκδοση.

Αθήνα, Οκτώβριος 2012

Αριστέα Κ. Σινανιώτη

Πρόλογος Β' έκδοσης

Το καθεστώς ίδρυσης και λειτουργίας των εμπορικών εταιριών βρίσκεται στο προσκήνιο του επιστημονικού και επιχειρηματικού ενδιαφέροντος, καθώς η εταιρία αποτελεί τον θεμέλιο λίθο ανάπτυξης της οικονομικής δραστηριότητας, την οργανωτική βάση των μονάδων παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών και τον σημαντικότερο διακινητή ρευστότητας στην αγορά. Η παρουσίαση, λοιπόν, του εθνικού μας νομοθετικού πλαισίου που αφορά στους διάφορους εταιρικούς τύπους φαίνεται εξαιρετικά επίκαιρη και επιβαλλόμενη από τις σύγχρονες συνθήκες.

Ο Έλληνας νομοθέτης προέβη στην ανανέωση διατάξεων του εσωτερικού εταιρικού δικαίου, για τον εκσυγχρονισμό των προβλεπόμενων εταιρικών μορφών, ορμώμενος από την ήδη υφιστάμενη συναλλακτική πρακτική, αλλά και από την ανάγκη ενσωμάτωσης ορισμένων κοινοτικών νομοθετικών πράξεων. Είναι κοινός τόπος ότι οι παρεμβάσεις του νομοθέτη στο δίκαιο των εταιριών ανακινούν δύο ζητήματα. Το πρώτο είναι αυτό της ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας των εθνικών εταιριών και του εθνικού δικαίου στο πλαίσιο του «ανταγωνισμού» εννόμων τάξεων που ανακύπτει λόγω της παγκοσμιοποίησης. Το δεύτερο ζήτημα αφορά στην εταιρική διακυβέρνηση, η οποία βρίσκεται στο επίκεντρο των διεθνών επιστημονικών συζητήσεων τα τελευταία χρόνια.

*Ο ν. 3604/2007 επέφερε σημαντικές μεταβολές στο δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας επιδιώκοντας την εναρμόνιση προς το κοινοτικό δίκαιο και επιτελώντας την αναγκαία προσαρμογή στη μεταβαλλόμενη και εξελισσόμενη οικονομική πραγματικότητα. Η παρούσα έκδοση αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην παρουσίαση του νέου θεσμικού πλαισίου των ανωνύμων εταιριών, εισηγμένων και μη. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι νεότερες εξελίξεις στην εθνική νομοθεσία και νομολογία που αφορούν στο δίκαιο της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, οι πρόσφατες τροποποιήσεις στο καθεστώς των ευρωπαϊκών εταιρικών μορφών (*Societas Europaea, Societas Cooperativa Europaea, Societas Privata Europaea*) καθώς και οι τελευταίες ενέργειες για τον σχεδιασμό ενός Ευρωπαϊκού Πρότυπου Εταιρικού Νόμου, που οι εθνικοί νομοθέτες θα μπορούν ελεύθερα να υιοθετήσουν.*

*Ιδιαίτερη αναφορά πραγματοποιείται επίσης στις εξελικτικές φάσεις της κοινοτικής ελευθερίας εγκατάστασης των εταιριών, με έμφαση στα ιδιωτικοδιεθνολογικά συστήματα που έχουν επικρατήσει στις έννομες τάξεις των κρατών μελών (θεωρία ίδρυσης θεωρία έδρας), καθώς και στη νεότερη νομολογία του ΔΕΚ (*áberseering, Inspire Art, Cartesio*).*

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συνεργάτες μου Δικηγόρους κ.κ. Μαρία Καλόγρη, Μιχάλη Διαθεσόπουλο, Μαριέττα Καλογηράτου και Μαρία Παλόγου, για την πολύτιμη συνδρομή τους κατά την έκδοση του παρόντος. Τους φοιτητές κ.κ. Νίκο Χασάνη και Χριστίνα Γρηγοριάδου ευχαριστώ για τη βοήθειά τους στη διόρθωση των δοκιμίων και στην εν γένει αντιμετώπιση ζητημάτων τεχνικής φύσεως.

Αθήνα, Ιανουάριος 2010

Αριστέα Κ. Σινανιώτη

Πρόλογος Α' έκδοσης

Ο ορισμός της εταιρίας, ως ανθρώπινης φιλίας και συναδέλφωσης, ανάγεται στην ελληνική αρχαιότητα. Εταιρείος απεκαλείτο και ο Δίας, ως προστάτης της εταιρίας. Κατά την παράδοση, πρώτος ο Ιάσοντας συνάθροισε τους Αργοναύτες, θυσίασε στον Εταιρείο Δία και ίδρυσε προς τιμήν του θεού εορτή τα «Εταιρίδεια». «Ιστοροῦσι δε πρώτον Ιάσωνα τον Αίσονος συναγαγόντα τους Αργοναύτας Εταιρείω Δίι θύσαι και την εορτήν Εταιρίδεια προσαγορεύσαι» (Ηγήσανδρος παρ' Αθην. ΙΓ' 572 D).

Μεταξύ των πρώτων εταιρικών μορφών της αρχαίας Ελλάδας αναφέρεται η Τράπεζα του Πασίωνος και του Φορμίωνος. Στο ρωμαϊκό δίκαιο η εταιρία ρυθμιζόταν ως ενοχική, προσωποπαγής σχέση, στηριζόμενη στην *affectio societatis*. Στον μεσαίωνα δημιουργήθηκαν πιο συγκεκριμένες μορφές εταιριών, με πρώτη την *commenda*, που αφορούσε στις σχέσεις μεταξύ πλοιοκτήτη και φορτωτή, καθώς και την Τράπεζα του Αγ. Γεωργίου στη Γένουα περί το 1.400 μ.Χ. Τον 17ο αιώνα εμφανίστηκαν οι πρώτες αληθινές μορφές ανωνύμων εταιριών στην Ολλανδία, την Αγγλία και τη Γερμανία, οι επονομαζόμενες *compagnies*. Με το πέρασμα κατά συνέπεια του χρόνου κατέστη αναγκαία η νομική ρύθμιση των σχέσεων που διαμορφώνονται από τον εξέχοντα αυτό θεσμό του δικαίου, την εταιρία.

Ο κλάδος των εταιριών στις μέρες μας συνιστά ένα σύνθετο και πολύπλοκο τμήμα του εμπορικού δικαίου. Αυτό οφείλεται μεταξύ άλλων στη διασπορά των πηγών του και τη στενή του σχέση με άλλους κλάδους του δικαίου, όπως το χρηματιστηριακό δίκαιο, το εργατικό δίκαιο, το κοινοτικό δίκαιο και το δίκαιο των συμβάσεων. Εξάλλου νέοι θεσμοί, ελληνικής και αλλοδαπής προέλευσης, εμπλουτίζουν διαρκώς το δίκαιο των εταιριών και διευρύνουν τη θεματολογία του.

Το παρόν βιβλίο επιχειρεί να παρουσιάσει τη φιλοσοφία, την αναγκαιότητα και τον τρόπο λειτουργίας των εταιριών. Με τη διάταξη της ύλης παρέχεται η δυνατότητα συνολικής θεώρησης των επιμέρους ζητημάτων του δικαίου των εμπορικών εταιριών, όπως ισχύει σήμερα και έχει διαμορφωθεί από τη νομολογία και την επιστήμη. Ειδικότερα, εκτός από τους κλασικούς τύπους των εμπορικών εταιριών (προσωπικές εταιρίες ομόρρυθμη εταιρία, ετερόρρυθμη εταιρία, αφανής εταιρία και κεφαλαιουχικές εταιρίες ΑΕ και ΕΠΕ) επιχειρείται η παρουσίαση και νέων θεσμών, όπως η εταιρική διακυβέρνηση, η καθιέρωση των διεθνών λογιστικών προτύπων, η ευρωπαϊκή εταιρία, οι όμιλοι επιχειρήσεων, οι επαγγελματικές εταιρίες, η κοινοπραξία και οι *off-shore* εταιρίες, στη δημιουργία των οποίων συνέβαλε μεταξύ άλλων η εξέλιξη της τεχνικής, η παγκοσμιότητα της οικονομίας, η συσσώρευση μεγάλου κεφαλαίου και η προστασία του σύγχρονου επενδυτή. Επίσης, επιχειρείται η προσέγγιση νέων θεσμών αμερικανικής προέλευσης, που εισέβαλαν στην ευρωπαϊκή νομική σκέψη, όπως η *joint venture*, η σύμβαση διαχείρισης εταιρίας (*management contract*) και ο *business judgment rule*.

Η επιστημονική μου προσπάθεια οφείλει πολλά στον πνευματικό χώρο των Νομικών Σχολών του Πανεπιστημίου Αθηνών και Μονάχου. Από τη θέση αυτή θέλω να ευχαριστήσω όσους συναδέλφους των Πανεπιστημίων Αθηνών, Πειραιώς και Θεσσαλονίκης

με χρήσιμες ανταλλαγές απόψεων και επιστημονικές συζητήσεις με ενθάρρυναν στην πορεία της συγγραφής του βιβλίου. Τις συνεργάτιδές μου, δικηγόρους Αθηνών κ.κ. Γιώτα Φασλή, Μαίρη Χαμηλού και τη φοιτήτρια της Νομικής Σχολής Αθηνών Στέλλα Σακελλάρη ευχαριστώ για την πολύτιμη βοήθειά τους στη διόρθωση των δοκιμίων και την εν γένει αντιμετώπιση θεμάτων τεχνικής φύσης.

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στην οικογένειά μου για την αμέριστη συμπαράστασή της.

Αθήνα, Απρίλιος 2004

Αριστέα Κ. Σινανιώτη

Περιεχόμενα

Πρόλογος Δ' έκδοσης.....	VII
Πρόλογος Γ' έκδοσης.....	IX
Πρόλογος Β' έκδοσης.....	XI
Πρόλογος Α' έκδοσης.....	XIII
Συντομογραφίες.....	XLV

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

I. Έννοια και διακρίσεις της εταιρίας.....	3
II. Εταιρίες με την ευρεία έννοια του όρου.....	6
1. Σωματείο.....	6
1.1. Εννοιολογικά γνωρίσματα.....	6
1.2. Σύσταση του σωματείου.....	7
1.3. Οργάνωση και λειτουργία του σωματείου.....	7
1.3.1. Όργανα του σωματείου.....	7
1.3.2. Μέλη του σωματείου.....	10
1.4. Διάλυση του σωματείου.....	11
2. Η Επιτροπή εράνων.....	11
III. Διακρίσεις των εταιριών.....	12
1. Προσωπικές και κεφαλαιουχικές.....	12
2. Εμπορικές εταιρίες κατά το ουσιαστικό και κατά το τυπικό σύστημα.....	12
IV. Γενικό Εμπορικό Μητρώο (Γ.Ε.ΜΗ.) - Ν. 4635/2019.....	12
V. Πηγές του δικαίου των εμπορικών εταιριών.....	16
VI. Εταιρικό δίκαιο και έννομη τάξη.....	17
1. Εταιρικό δίκαιο και Συνταγματικό δίκαιο.....	17
2. Εταιρικό δίκαιο και ιδιωτικό διεθνές δίκαιο.....	17

3. Εταιρικό Δίκαιο και Φορολογικό Δίκαιο	18
4. Εταιρικό Δίκαιο, Δίκαιο Κεφαλαιαγοράς και Δίκαιο Ανταγωνισμού	19
5. Εταιρικό δίκαιο και Πτωχευτικό Δίκαιο	19
VII. Εταιρίες με τη στενή έννοια του όρου.....	19

**ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ**

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΑΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ**

I. Έννοια και είδη της αστικής εταιρίας	23
II. Σύσταση της αστικής εταιρίας	23
1. Εταιρική σύμβαση	23
2. Κατάρτιση της εταιρικής σύμβασης	24
3. Περιεχόμενο της εταιρικής σύμβασης	24
3.1. Η ύπαρξη κοινού σκοπού	24
3.2. Η υποχρέωση επιδίωξης κοινού σκοπού	25
3.3. Η υποχρέωση καταβολής εισφοράς	25
4. Ελαττώματα της εταιρικής σύμβασης.....	26
5. Νομική φύση της εταιρικής σύμβασης	27
III. Νομική θέση του εταίρου.....	28
1. Η εταιρική ιδιότητα	28
1.1. Έννοια της εταιρικής ιδιότητας	28
1.2. Απόκτηση της εταιρικής ιδιότητας.....	28
1.3. Μεταβίβαση της εταιρικής ιδιότητας.....	29
1.4. Απώλεια της εταιρικής ιδιότητας	30
1.4.1. Έξοδος εταίρου	30
1.4.2. Αποκλεισμός εταίρου	30
IV. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των εταίρων.....	31
1. Υποχρεώσεις των εταίρων	31
1.1. Υποχρέωση για καταβολή εισφοράς	32
1.2. Υποχρέωση πίστωσης.....	32

2. Δικαιώματα των εταίρων	33
2.1. Προσωπικά δικαιώματα	33
2.1.1. Δικαίωμα ψήφου	33
2.1.2. Δικαίωμα πληροφόρησης και ελέγχου των εταιρικών υποθέσεων	34
2.2. Περιουσιακά δικαιώματα	34
2.2.1. Δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη	34
2.2.2. Δικαίωμα συμμετοχής στο προϊόν της εκκαθάρισης	35
2.2.3. Δικαίωμα απολήψεων	35
V. Διοίκηση της εταιρίας	35
1. Έννοια	35
2. Διαχείριση	36
2.1. Έννοια και είδη	36
2.2. Συλλογική διαχείριση (νόμιμη)	36
2.3. Διαχείριση κατά πλειοψηφία	37
2.4. Διαχείριση από ειδικά διοριζόμενους γι' αυτόν τον σκοπό εταίρους	37
2.5. Καταστατική διαχείριση	37
3. Νομική θέση του διαχειριστή	38
4. Λήξη της διαχειριστικής εξουσίας	39
4.1. Λύση της εταιρίας	39
4.2. Θάνατος, δικαστική συμπαράσταση ή πτώχευση του διαχειριστή	39
4.3. Παραίτηση του διαχειριστή	40
4.4. Ανάκληση της διαχειριστικής εξουσίας	40
5. Εκπροσώπηση	41
VI. Έκταση διαχειριστικής και εκπροσωπευτικής εξουσίας	42
VII. Λειτουργία της εταιρίας	43
1. Λήψη αποφάσεων	43
2. Ευθύνη των εταίρων - Άσκηση εταιρικών αξιώσεων (actio pro socio)	44
VIII. Λύση και εκκαθάριση της εταιρίας	45
1. Λύση της εταιρίας	45
1.1. Λόγοι λύσης της εταιρίας	45
1.1.1. Πάροδος του χρόνου διάρκειας της εταιρίας	45
1.1.2. Τακτική και έκτακτη καταγγελία της εταιρίας	45

1.1.3. Εκπλήρωση ή αδυναμία εκπλήρωσης του εταιρικού σκοπού.....	47
1.1.4. Θάνατος εταίρου.....	47
1.1.5. Δικαστική συμπαράσταση, πτώχευση.....	47
1.1.6. Άλλοι λόγοι λύσης.....	48
2. Εκκαθάριση της εταιρίας.....	48
3. Νομική θέση των εκκαθαριστών.....	48
ΙΧ. Η αστική εταιρία σε σχέση με τους άλλους εταιρικούς τύπους	49
1. Αστική εταιρία και σωματείο.....	49
2. Αστική εταιρία και εταιρίες του εμπορικού δικαίου.....	50

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΟΜΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

I. Έννοια – Φύση της ομόρρυθμης εταιρίας	51
1. Έννοια της ομόρρυθμης εταιρίας.....	51
2. Νομική φύση της ομόρρυθμης εταιρίας.....	51
3. Η νομική φύση της ευθύνης των εταίρων και τα χαρακτηριστικά της.....	53
4. Δικαίωμα αναγωγής.....	54
5. Ειδική βραχυπρόθεσμη παραγραφή	54
II. Σύσταση της ομόρρυθμης εταιρίας	56
1. Γενικά.....	56
2. Εταιρική σύμβαση	56
3. Τύπος κατάρτισης εταιρικής σύμβασης: συστατικός ή αποδεικτικός;.....	57
4. Ελαττώματα της εταιρικής σύμβασης.....	59
5. Η αδημοσίευτη ομόρρυθμη εταιρία	60
III. Περιεχόμενο του καταστατικού	61
1. Τα ουσιώδη στοιχεία του καταστατικού (<i>essentialia negotii</i>).....	62
1.1. Τα πλήρη ονόματα των εταίρων και η κατοικία τους.....	62
1.2. Η εταιρική επωνυμία.....	62
1.3. Η έδρα της εταιρίας	63
1.4. Η συμφωνία υποχρέωσης επιδίωξης κοινού εμπορικού σκοπού.....	64
1.5. Ο εκπρόσωπος της εταιρίας.....	64
1.6. Υποχρέωση καταβολής εισφορών	65

2. Μη ουσιώδη στοιχεία του καταστατικού	66
2.1. Διάρκεια της ομόρρυθμης εταιρίας.....	67
3. Λοιπά στοιχεία του καταστατικού.....	67
IV. Διατυπώσεις Δημοσιότητας.....	69
V. Εταιρική ιδιότητα	71
1. Απόκτηση της εταιρικής ιδιότητας	72
2. Μεταβίβαση της εταιρικής ιδιότητας	72
3. Απώλεια της εταιρικής ιδιότητας.....	74
3.1. Λύση και εκκαθάριση της εταιρίας	74
3.2. Έξοδος εταίρου.....	74
3.3. Αποκλεισμός του εταίρου	77
3.4. Δικαιώματα και υποχρεώσεις εξερχομένου και αποκλειομένου εταίρου.....	77
VI. Διαχείριση και εκπροσώπηση της ομόρρυθμης εταιρίας.....	78
1. Σχέσεις των εταίρων προς τα έσω	78
2. Σχέσεις των εταίρων προς τα έξω.....	80
VII. Δικαιώματα των εταίρων	81
1. Προσωπικά δικαιώματα.....	81
1.1. Δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία λήψης αποφάσεων	81
1.2. Δικαίωμα ψήφου.....	81
1.3. Δικαίωμα ελέγχου και πληροφόρησης	82
1.4. Δικαίωμα πληροφοριών και λογοδοσίας	82
2. Περιουσιακά Δικαιώματα	83
2.1. Δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη.....	83
2.2. Δικαίωμα απολήψεων.....	84
2.3. Δικαίωμα συμμετοχής στο προϊόν της εκκαθάρισης.....	84
VIII. Υποχρεώσεις των ομορρύθμων εταίρων	84
1. Υποχρέωση εισφοράς	84
2. Υποχρέωση πίστωσης.....	85
IX. Μετατροπή ομόρρυθμης εταιρίας.....	85
X. Τήρηση εμπορικών βιβλίων - ν. 4308/2014	85
XI. Λύση και εκκαθάριση της ομόρρυθμης εταιρίας	85

1. Λύση	85
2. Εκκαθάριση	89
XII. Οι προσωπικές εμπορικές εταιρίες του πδ 326/1994	90

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΕΤΕΡΟΡΡΥΘΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

I. Απλή ετερόρρυθμη εταιρία	92
1. Έννοια και γενικά χαρακτηριστικά της	92
2. Εταιρική επωνυμία	92
3. Σύσταση ετερόρρυθμης εταιρίας.....	93
II. Νομική θέση του ετερόρρυθμου εταίρου	94
1. Νομική θέση που αφορά στις προς τα έσω σχέσεις των εταίρων.....	94
2. Νομική θέση που αφορά στις προς τα έξω σχέσεις των εταίρων	95
III. Ευθύνη του ετερόρρυθμου εταίρου	97
IV. Πτώχευση της ετερόρρυθμης εταιρίας	98
V. Λύση και εκκαθάριση της ετερόρρυθμης εταιρίας	98
VI. Μετατροπή και συγχώνευση ετερόρρυθμης εταιρίας - ν. 4601/2019	100
VII. Η ετερόρρυθμη κατά μετοχές εταιρία	100
1. Γενικά.....	100
2. Σύσταση.....	101
3. Λόγοι ακυρότητας της εταιρίας	101

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΑΦΑΝΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

I. Έννοια της αφανούς εταιρίας.....	102
II. Φύση της αφανούς εταιρίας.....	102
III. Η νομική θέση των αφανών εταίρων.....	104
IV. Σύσταση της αφανούς εταιρίας	105
V. Λύση και εκκαθάριση της αφανούς εταιρίας.....	105

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ

I. Έννοια.....	108
II. Η κοινοπραξία - Ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις	109
III. Νομική Φύση - Σύσταση - Το άρθρο 293 ν. 4072/2012.....	109

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

I. Έννοια και είδη.....	112
II. Η Δικηγορική εταιρία	113
1. Περιεχόμενο καταστατικού	114
2. Οργάνωση και Λειτουργία.....	115
III. Η Συμβολαιογραφική εταιρία	119
1. Σύσταση και περιεχόμενο του καταστατικού.....	119
2. Χρόνος διάρκειας	120
3. Λύση της συμβολαιογραφικής εταιρίας	120

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΣΚΟΠΟΥ

I. Γενικά	121
II. Νομική φύση	122
III. Ίδρυση και δημοσιότητα.....	122
1. Έδρα.....	123
2. Υποκαταστήματα	124
IV. Εφαρμοστέο δίκαιο.....	125
V. Όργανα	126
1. Τα μέλη	126
2. Οι διαχειριστές	127
VI. Προϋποθέσεις για συμμετοχή στον ΕΟΟΣ, μεταβίβαση και απώλεια της ιδιότητας του μέλους.....	128
VII. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των μελών	130

VIII. Ευθύνη του ΕΟΟΣ και των μελών του.....	131
IX. Εισφορές και αποθεματικά.....	131
X. Ακυρότητα, λύση και εκκαθάριση του ΕΟΟΣ.....	132
1. Ακυρότητα.....	132
2. Λύση και εκκαθάριση του Ομίλου.....	132

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ
A. ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ
ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΕ

I. Έννοια και χαρακτηριστικά της ανώνυμης εταιρίας.....	139
II. Ιστορική εξέλιξη.....	141
III. Ίδρυση της ανώνυμης εταιρίας.....	143
1. Σύναψη καταστατικού.....	143
1.1. Εταιρική επωνυμία.....	144
1.2. Σκοπός της ανώνυμης εταιρίας.....	144
1.3. Έδρα της ανώνυμης εταιρίας.....	145
1.4. Διάρκεια της ανώνυμης εταιρίας.....	145
1.5. Λοιπά στοιχεία του καταστατικού της εταιρίας.....	145
IV. Έγκριση του καταστατικού και άδεια σύστασης.....	146
V. Δημοσιότητα.....	147
VI. Ελαττωματική ίδρυση.....	148
VII. Ανώνυμη εταιρία υπό ίδρυση.....	150
VIII. Τύποι ανωνύμων εταιριών.....	151

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ

.....	153
-------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ
ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

I. Εισαγωγή	154
II. Διάκριση του μετοχικού κεφαλαίου από την εταιρική περιουσία	154
III. Σημασία του μετοχικού κεφαλαίου	154
1. Κατώτατο όριο μετοχικού κεφαλαίου	155
2. Ανάγκη διατήρησης της εταιρικής περιουσίας	155
IV. Συγκέντρωση του μετοχικού κεφαλαίου	157
1. Κάλυψη του μετοχικού κεφαλαίου	157
1.1. Νομική φύση της κάλυψης του μετοχικού κεφαλαίου	158
2. Καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου	159
2.1. Άμεση ή ολική καταβολή του κεφαλαίου	159
2.2. Μερική καταβολή του μετοχικού κεφαλαίου	160
V. Εισφορές σε χρήμα και σε είδος	162
VI. Μεταβολή του μετοχικού κεφαλαίου	164

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

I. Γενικά	165
II. Αρμοδιότητες Γενικής Συνέλευσης	165
1. Αποκλειστική Αρμοδιότητα Γενικής Συνέλευσης	165
2. Εξαιρέσεις από την αποκλειστική αρμοδιότητα της ΓΣ	166
III. Είδη Γενικών Συνελεύσεων	167
1. Τακτική και Έκτακτη Γενική Συνέλευση	167
2. Συνήθης και Εξαιρετική ή Καταστατική Γενική Συνέλευση	168
3. Άλλες διακρίσεις	169
3.1. Αρχική και επαναληπτική Γενική Συνέλευση	169
3.2. Ιδιαίτερες γενικές συνελεύσεις	169
IV. Σύγκληση της Γενικής Συνέλευσης	170
V. Συγκρότηση της Γενικής Συνέλευσης	171
VI. Αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης	172

1. Απαρτία	172
2. Πλειοψηφία.....	173
3. Λήψη αποφάσεων	174
3.1. Λήψη απόφασης δια ψηφοφορίας και συνεδρίασης	174
3.2. Προσυπογραφή πρακτικού χωρίς συνεδρίαση.....	175
3.3. Λήψη αποφάσεων με ψηφοφορία χωρίς συνεδρίαση	176
3.4. Δημοσιότητα των αποφάσεων της γενικής συνέλευσης	177
VII. Ελαττωματικές αποφάσεις της γενικής συνέλευσης	177
1. Γενικά - Ιστορική εξέλιξη του ζητήματος	177
2. Άκυρες αποφάσεις.....	179
3. Ακυρώσιμες αποφάσεις	183
4. Ανυπόστατες αποφάσεις	186
5. Ελαττώματα αποφάσεων που λαμβάνονται με άλλο τρόπο.....	188

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

I. Γενικά.....	189
II. Συγκρότηση του διοικητικού συμβουλίου.....	190
1. Διορισμός μελών του διοικητικού συμβουλίου.....	190
1.1. Γενικά - Προϋποθέσεις εκλογιμότητας	190
1.2. Εξαιρέσεις από την αρχή της αποκλειστικής αρμοδιότητας της ΓΣ για την εκλογή μελών του ΔΣ	191
1.3. Θητεία και απώλεια της ιδιότητας των μελών του διοικητικού συμβουλίου	195
1.3.1. Γενικά.....	195
1.3.2. Ειδικά το κλιμακωτό ΔΣ	197
1.4. Δημοσιότητα.....	198
III. Σχέσεις εταιρίας και διοικητικού συμβουλίου.....	198
1. Αμοιβή των μελών του ΔΣ.....	198
2. «Δικαιώματα προαίρεσης απόκτησης μετοχών» (Stock Options).....	200
3. Πολιτική αποδοχών και έκθεση αποδοχών	201
4. Υποχρέωση πίστωσης.....	202
4.1. Ειδικές Εκφάνσεις της υποχρέωσης πίστωσης	203

4.1.1. Υποχρέωση εχεμύθειας	203
4.1.2. Υποχρέωση παράλειψης κάθε ανταγωνιστικής πράξης που στρέφεται κατά της εταιρίας	204
4.1.3. Απαγόρευση εκμετάλλευσης επιχειρηματικών ευκαιριών	206
5. Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	206
5.1. Το άρθρο 99 ν. 4548/2018	206
5.2. Οι προϋποθέσεις κατάρτισης συναλλαγών μεταξύ ΑΕ και συνδεδεμένων μερών	208
5.2.1. Παροχή άδειας από το ΔΣ	208
5.2.2. Παροχή άδειας από τη ΓΣ - Προϋποθέσεις	208
IV. Σύγκληση, συγκρότηση και λειτουργία του διοικητικού συμβουλίου	209
1. Γενικά	209
2. Συχνότητα συνεδριάσεων - Τόπος συνεδριάσεων	210
3. Προθεσμίες	210
4. Απαρτία και πλειοψηφία	211
5. Πρακτικά συνεδριάσεων ΔΣ	212
6. Προσυπογραφή πρακτικού χωρίς συνεδρίαση	212
V. Ελαττωματικές αποφάσεις ΔΣ	212
1. Διαδικαστικά ελαττώματα	213
2. Ελαττώματα ουσίας	214
3. Περιπτώσεις αναλογικής εφαρμογής των διατάξεων 137 και 138 ν. 4548/2018	215
4. Προβολή ακυρότητας	215
4.1. Νομιμοποίηση	215
4.2. Προθεσμία	216
VI. Αρμοδιότητες του διοικητικού συμβουλίου	216
1. Εκπροσώπηση της εταιρίας	216
2. Έκταση της εκπροσωπευτικής εξουσίας	217
3. Διαχειριστική εξουσία	220
4. Έκταση της διαχειριστικής εξουσίας	220
VII. Υποκατάσταση του ΔΣ από τρίτους	221
1. Γενικά	221
2. Περιορισμοί της Υποκατάστασης	229

3. Παράλληλη εξουσία του διοικητικού συμβουλίου κατά την υποκατάσταση	232
4. Η ευχέρεια ανάκλησης των υποκατάστατων.....	234
4.1. Εισαγωγική παρατήρηση συγκριτικού δικαίου.....	234
4.2. Το ανακλήτο των υποκατάστατων κατά το ελληνικό δίκαιο	235
5. Το νομικό καθεστώς των υποκαταστάτων	239
6. Ειδικά η εκτελεστική επιτροπή του άρθρου 87 παρ. 4	240
VIII. Το μονομελές διοικητικό όργανο	241
IX. Ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου	242
1. Γενικά.....	242
1.1. Ο κανόνας της επιχειρηματικής κρίσης (Business Judgment Rule).....	242
1.1.1. Ιστορική αναδρομή	242
1.1.2. Γενικά	243
1.1.3. Συλλογική ευθύνη μελών ΔΣ - Προϋποθέσεις	245
1.1.4. Εισήγηση ανεξάρτητου οργάνου	247
2. Απαιτήσεις κατά των μελών του διοικητικού συμβουλίου	247
2.1. Γενικά	247
2.2. Δικονομικές διατάξεις.....	249
2.2.1. Άσκηση εταιρικής αγωγής από το ΔΣ - Περιπτώσεις προαιρετικής και υποχρεωτικής άσκησης	249
2.2.2. Άσκηση κατόπιν αιτήματος μετόχων της μειοψηφίας	251
2.2.3. Διορισμός ειδικού εκπροσώπου	252
3. Ζημία των μετόχων	253
4. Ποινική ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου.....	254
5. Ευθύνη για χρέη της εταιρίας προς το δημόσιο.....	254

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΕΛΕΓΚΤΕΣ

I. Γενικά	256
II. Διακρίσεις του ελέγχου	257
1. Τακτικός έλεγχος της διοίκησης της εταιρίας - Διορισμός ελεγκτών	258
2. Ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές	258
III. Αρμοδιότητες των ελεγκτών	259

IV. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των ελεγκτών	260
1. Δικαίωμα αμοιβής	260
2. Επιμέρους υποχρεώσεις και ευθύνη των ελεγκτών	261
V. Έκτακτος έλεγχος της διοίκησης της εταιρίας	261
VI. Ο εσωτερικός έλεγχος του άρθρου 87 παρ. 1	262

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

I. Γενικά - Ιστορική αναδρομή	263
II. Διατάξεις για την Εταιρική διακυβέρνηση	265
1. Ο ν. 3016/2002.....	265
1.1. Διοικητικό Συμβούλιο	266
1.2. Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας και εσωτερικός έλεγχος	267
1.3. Το εταιρικό συμφέρον.....	269
1.4. Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου με καταβολή μετρητών - Αποκλίσεις στη χρήση αντληθέντων κεφαλαίων.....	270
2. Δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης	270
3. Κώδικες Εταιρικής Διακυβέρνησης.....	271
III. Ο ν. 4706/2020	272
1. Διοικητικό Συμβούλιο και Επιτροπές	272
2. Ενημέρωση των επενδυτών και των μετόχων	273
3. Κυρώσεις.....	274
IV. Η Εταιρική κοινωνική ευθύνη	274
1. Έννοια και αποστολή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης	274
2. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στο ισχύον Δίκαιο.....	275
V. Κανονιστική συμμόρφωση - Compliance	276

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΑΕ

I. Γενικά	278
II. Η συμμετοχή των εργαζομένων στο κεφάλαιο και στα κέρδη της ΑΕ	278

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ
ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ, ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΟΧΟΥ

I. Γενικά	280
1. Κτήση και απώλεια της μετοχικής ιδιότητας	280
2. Εξαγορά μετοχών της μειοψηφίας από την εταιρία ή από τον πλειοψηφούντα μέτοχο	280
II. Βασικές αρχές που διέπουν τη μετοχική σχέση στην ανώνυμη εταιρία	282
1. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης	282
2. Η αρχή της ελεύθερης μεταβίβασης	283
3. Η αρχή της έλλειψης υποχρεώσεων	284
4. Η αρχή του αδιαίρετου	284
5. Η αρχή της ενσωμάτωσης	284
6. Το απρόσωπο της μετοχικής ιδιότητας	285
7. Η αρχή της έλλειψης ευθύνης	285
III. Δικαιώματα και υποχρεώσεις που απορρέουν από την εταιρική ιδιότητα	285
1. Δικαιώματα των μετόχων	285
1.1. Διοικητικής φύσεως δικαιώματα	285
1.1.1. Δικαίωμα ψήφου	285
1.1.2. Ατομικό δικαίωμα πληροφόρησης	287
1.2. Περιουσιακά δικαιώματα	288
1.2.1. Δικαίωμα στα κέρδη	288
1.2.2. Δικαίωμα στο προϊόν της εκκαθάρισης	288
1.2.3. Δικαίωμα προτίμησης	289
2. Υποχρεώσεις των μετόχων	289
IV. Ευθύνη του μετόχου	290

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ
ΜΕΤΟΧΗ

I. Γενικά	292
1. Η μετοχή ως αξιόγραφο	292
2. Η αξία της μετοχής	293
III. Μεταβίβαση των μετοχών	294

1. Η αρχή της ελεύθερης μεταβίβασης των μετοχών	294
1.1. Μεταβίβαση μη εισηγμένων μετοχών	295
1.2. Μεταβίβαση μετοχών τηρουμένων σε λογιστική μορφή	295
1.3. Μεταβίβαση λόγω κληρονομικής διαδοχής	295
2. Δεσμευμένες μετοχές	295
IV. Δικαιώματα πάνω στη μετοχή	298
V. Απόκτηση από την εταιρία των δικών της μετοχών	299
VI. Ακύρωση μετοχών	302
VII. Ειδικές κατηγορίες μετοχών	302
1. Προνομιούχες μετοχές	302
2. Αποσβεσμένες μετοχές (μετοχές επικαρπίας)	304
3. Εξαγοράσιμες μετοχές	305

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

ΙΔΡΥΤΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ, ΟΜΟΛΟΓΙΣ, ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟ ΔΑΝΕΙΟ, ΤΙΤΛΟΙ ΚΤΗΣΗΣ ΜΕΤΟΧΩΝ

I. Ιδρυτικοί τίτλοι	307
1. Κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι	307
2. Εξαιρετικοί ιδρυτικοί τίτλοι	307
II. Ομολογίες	308
III. Η οργάνωση των ομολογιούχων	308
1. Η συνέλευση των ομολογιούχων	308
2. Ο εκπρόσωπος των ομολογιούχων	309
IV. Ομολογιακό Δάνειο	310
1. Κοινό ομολογιακό δάνειο	311
2. Ομολογιακό δάνειο με δικαίωμα συμμετοχής στα κέρδη	311
3. Ομολογιακό δάνειο με ανταλλάξιμες ομολογίες	311
4. Ομολογιακό δάνειο με μετατρέψιμες ομολογίες	311
VI. Χρηματοδότηση – Τιτλοποίηση απαιτήσεων (securitisation)	312
VII. Τίτλοι κτήσης μετοχών (warrants)	314
1. Γενικά	314

2. Έκδοση των τίτλων κτήσης μετοχών - Αρμόδιο όργανο	314
2. Άσκηση των δικαιωμάτων προαίρεσης εκ των τίτλων κτήσης μετοχών	315
V. Οι εκδιδόμενοι τίτλοι από την ΑΕ.....	315

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΩΔΕΚΑΤΟ

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ

I. Γενικά	317
II. Τα επιμέρους δικαιώματα της μειοψηφίας	318
1. Δικαίωμα σύγκλησης έκτακτης γενικής συνέλευσης	318
2. Δικαίωμα αναβολής λήψης απόφασης	319
3. Δικαίωμα αίτησης πληροφοριών.....	320
3.1. Η ενημέρωση των μετόχων γενικά	320
4. Δικαίωμα προβολής αιτήματος για ονομαστική ψηφοφορία.....	322
5. Δικαίωμα πληροφόρησης ως προς το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας	322
6. Δικαίωμα ασκήσεως έκτακτου ελέγχου	323
6.1. Προϋποθέσεις – Νομιμοποίηση.....	323
6.2. Σύγκριση του δικαιώματος της μεγάλης μειοψηφίας και του αντίστοιχου δικαιώματος της μικρής μειοψηφίας.....	325
7. Δικαίωμα άσκησης της εταιρικής αγωγής	326
8. Δικαίωμα εναντίωσης στη λήψη απόφασης από τη γενική συνέλευση (αρνησικυρία).....	326
9. Δικαίωμα υποβολής αιτήματος για ανάκληση διορισμένου μέλους του διοικητικού συμβουλίου	327
10. Δικαίωμα ακυρώσεως των ακυρωσίμων αποφάσεων της γενικής συνέλευσης.....	327
11. Πρόκληση Δικαστικής Λύσης της Εταιρίας.....	327
12. Η θέση της μειοψηφίας κατά το ελληνικό δίκαιο.....	328
III. Οι ενώσεις μετόχων	328

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΡΙΤΟ

ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

I. Πηγές Λογιστικού Δικαίου.....	330
II. Ετήσιες Χρηματοοικονομικές καταστάσεις	330
1. Αρχές των χρηματοοικονομικών καταστάσεων	332

2. Διαδικασία κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων	334
III. Ισολογισμός	334
1. Η δομή του ισολογισμού	334
2. Συνοπτικός ισολογισμός (πολύ μικρή αε)	335
IV. Ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις	335
V. Ετήσιοι και ενοποιημένοι λογαριασμοί των πιστωτικών ιδρυμάτων, λοιπών χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και ασφαλιστικών εταιριών	337
VI. Κέρδη - Διάθεση κερδών	337

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

I. Γενικά.....	340
II. Οι ελληνικές νομοθετικές ρυθμίσεις.....	342

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

I. Γενικά.....	343
II. Είδη αποθεματικών.....	343
1. Νόμιμα ή υποχρεωτικά και προαιρετικά ή εκούσια αποθεματικά.....	343
1.1. Νόμιμα ή Υποχρεωτικά αποθεματικά.....	343
1.2. Έκτακτα ή προαιρετικά ή εκούσια αποθεματικά.....	344
2. Εμφανή και Αφανή αποθεματικά	344

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΚΤΟ

ΑΥΞΗΣΗ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΜΕΤΟΧΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

I. Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου	345
II. Τακτική, Έκτακτη, Πραγματική και Ονομαστική αύξηση του κεφαλαίου.....	346
III. Τρόποι αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου.....	346
1. Αύξηση με απόφαση της εξαιρετικής γενικής συνέλευσης	346
2. Αύξηση με απόφαση της συνήθους γενικής συνέλευσης	347
3. Αύξηση με απόφαση των ειδικών συνελεύσεων	347

4. Αύξηση με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου	347
IV. Δικαίωμα προτίμησης των μετόχων	348
1. Νομική φύση του δικαιώματος προτίμησης	350
2. Περιορισμός ή αποκλεισμός του δικαιώματος προτίμησης.....	350
V. Πραγματική αύξηση του κεφαλαίου.....	352
1. Αύξηση με νέες εισφορές.....	352
2. Αύξηση με κεφαλαιοποίηση των κερδών	353
3. Αύξηση με κεφαλαιοποίηση του παθητικού.....	354
VI. Ονομαστική αύξηση του κεφαλαίου	355
1. Αύξηση κεφαλαίου με κεφαλαιοποίηση εμφανών αποθεματικών	356
2. Αύξηση κεφαλαίου με κεφαλαιοποίηση αφανών αποθεματικών	357
VII. Μείωση του μετοχικού κεφαλαίου	357
1. Διαδικασία μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου.....	358
1.1. Αρμόδιο όργανο	358
1.2. Τρόποι μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου.....	359
1.3. Ειδικό τρόποι μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου	360
2. Προστασία των εταιρικών δανειστών	361

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ

ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

.....	363
-------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΟΓΔΩΟ

ΛΥΣΗ, ΑΝΑΒΙΩΣΗ, ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΑΝΩΝΥΜΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

I. Λύση	366
1. Πάροδος του χρόνου διάρκειας της εταιρίας.....	366
2. Απόφαση της γενικής συνέλευσης.....	366
3. Πτώχευση της εταιρίας.....	367
4. Λύση της εταιρίας σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης πτώχευσης	367
5. Ειδικές περιπτώσεις λύσης της εταιρίας με δικαστική απόφαση	367
5.1. Λύση της εταιρίας λόγω παραβάσεων που αφορούν στην προστασία των συναλλαγών	368

5.2. Λύση της εταιρίας με δικαστική απόφαση κατόπιν αίτησης μετόχων	369
II. Αναβίωση	370
III. Εκκαθάριση.....	371

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ

Η ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΕ ΜΕΤΟΧΕΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΣΕ ΡΥΘΜΙΖΟΜΕΝΗ ΑΓΟΡΑ

I. Πρώτη προσέγγιση.....	375
II. Το ειδικό δίκαιο της εισηγμένης ανώνυμης εταιρίας.....	376
1. Γενικά.....	376
2. Προϋποθέσεις εισαγωγής για τον εκδότη των μετοχών (ανώνυμη εταιρία).....	377
3. Προϋποθέσεις σχετικές με το αντικείμενο της αίτησης εισαγωγής (μετοχές).....	380
4. Υποχρεώσεις εισηγμένων εταιριών	381
4.1. Υποχρεώσεις πληροφόρησης	381
4.2. Ισότιμη μεταχείριση των επενδυτών.....	384
4.3. Υποχρέωση διαφάνειας	385
4.4. Υποχρεώσεις που βαρύνουν (και) άλλα πρόσωπα - Δημόσιες προτάσεις αγοράς κινητών αξιών	385
5. Ενίσχυση της άσκησης μετοχικών δικαιωμάτων από μετόχους εισηγμένων εταιριών (ν.3884/2010).....	387

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ

Η ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

.....	389
-------	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΩΝΥΜΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

I. Τραπεζική Α.Ε.	390
II. Ανώνυμη εταιρία παροχής πιστώσεων	392
III. Ανώνυμη εταιρία ηλεκτρονικού χρήματος	393
IV. Ανώνυμη ασφαλιστική εταιρία	393
V. Εταιρία επενδύσεων χαρτοφυλακίου.....	394
VI. Ανώνυμη εταιρία διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων.....	395

VII. Εταιρία χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) - Εταιρία πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring).....	395
VIII. Ναυτική εταιρία.....	395
IX. Αθλητική ανώνυμη εταιρία (ΑΑΕ).....	396

B. ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΕ

I. Έννοια και χαρακτηριστικά.....	397
II. Σύσταση της ΕΠΕ.....	399
1. Προϋποθέσεις σύστασης της ΕΠΕ.....	399
2. Σύναψη της ιδρυτικής εταιρικής σύμβασης.....	399
2.1. Τύπος της εταιρικής σύμβασης.....	399
2.2. Περιεχόμενο της εταιρικής σύμβασης.....	400
3. Διαδικασία σύστασης.....	402
III. Κάλυψη και καταβολή του εταιρικού κεφαλαίου.....	403
IV. Δημοσιότητα.....	403
1. Διατυπώσεις δημοσιότητας.....	403
2. Έννομες συνέπειες της τήρησης διατυπώσεων δημοσιότητας.....	404
V. Ελαττωματική σύσταση ΕΠΕ.....	405
1. Λόγοι ακυρότητας.....	405
2. Έννομες συνέπειες.....	406
VI. Υπό ίδρυση ΕΠΕ.....	407
1. Ιδρυτικό στάδιο.....	407
2. Ρύθμιση της υπό ίδρυση εταιρίας.....	407

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΤΡΙΤΟ

ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

I. Έννοια και σχηματισμός του εταιρικού κεφαλαίου.....	409
II. Εταιρικό μερίδιο και μερίδα συμμετοχής.....	410
III. Αποθεματικά.....	410

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΙΔΙΟΤΗΤΑ

I. Κτήση της εταιρικής ιδιότητας	413
II. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των εταίρων	413
1. Υποχρεώσεις των εταίρων	413
1.1. Υποχρεώσεις προσωπικής φύσεως.....	413
1.1.1. Υποχρέωση πίστωσης.....	413
1.2. Υποχρεώσεις περιουσιακής φύσεως.....	414
1.2.1. Υποχρέωση εισφοράς.....	414
1.2.2. Υποχρέωση συμπληρωματικών εισφορών.....	414
1.2.3. Υποχρέωση παρεπόμενων παροχών.....	414
2. Δικαιώματα των εταίρων	415
2.1. Περιουσιακής φύσεως δικαιώματα.....	415
2.1.1. Δικαίωμα στη διανομή κερδών.....	415
2.1.2. Δικαίωμα προτιμήσεως.....	415
2.1.3. Δικαίωμα στο προϊόν της εκκαθαρίσεως.....	416
2.2. Διοικητικής φύσεως δικαιώματα.....	416
2.2.1. Δικαίωμα διαχείρισης και εκπροσώπησης.....	416
2.2.2. Δικαίωμα συμμετοχής στη συνέλευση.....	416
2.2.3. Δικαίωμα ψήφου.....	417
2.2.4. Δικαίωμα ελέγχου και παροχής πληροφοριών.....	417
2.2.5. Λοιπά δικαιώματα διοικητικής φύσεως.....	417
2.2.6. Δικαιώματα μειοψηφίας.....	418
III. Ευθύνη των εταίρων	418
1. Ευθύνη των εταίρων απέναντι στην εταιρία.....	418
2. Ευθύνη των εταίρων απέναντι στους εταιρικούς δανειστές.....	418
IV. Μεταβολές στο πρόσωπο των εταίρων	419
1. Μεταβίβαση των εταιρικών μεριδίων.....	419
2. Αύξηση και μείωση του αριθμού των εταίρων.....	421
2.1. Αύξηση του αριθμού των εταίρων.....	421
2.2. Μείωση του αριθμού των εταίρων.....	421
3. Έξοδος εταίρου.....	421
4. Αποκλεισμός εταίρου.....	423

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ - ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΡΟΣΩΠΗΣΗ

I. Γενικά	424
II. Η συνέλευση των εταίρων	424
1. Οι αποφάσεις της συνέλευσης.....	424
1.1. Απαιτούμενη πλειοψηφία	424
1.2. Ελαττωματικές αποφάσεις.....	425
III. Υποχρεώσεις και δικαιώματα των διαχειριστών	425
IV. Ευθύνη των διαχειριστών.....	426

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΕΚΤΟ
ΕΛΕΓΚΤΕΣ

I. Οι ελεγκτές ως τρίτο εταιρικό όργανο.....	429
--	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΕΒΔΟΜΟ
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

I. Γενικά	430
II. Διαδικασία κατάρτισης ετήσιων οικονομικών καταστάσεων	430
III. Διάθεση κερδών.....	431

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΟΓΔΩΟ
ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΥ

I. Γενικά	433
II. Αύξηση κεφαλαίου	433
III. Μείωση κεφαλαίου.....	434
IV. Μετασχηματισμοί ΕΠΕ.....	435

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΙΚΟΣΤΟ ΕΝΑΤΟ
ΛΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΕ

I. Λύση	436
II. Εκκαθάριση	437

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ
ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΕΠΕ

I. Γενικά.....	438
II. Η Μονοπρόσωπη ΕΠΕ ειδικότερα - Σύσταση και λειτουργία.....	438
III. Ευθύνη του εταίρου της μονοπρόσωπης ΕΠΕ.....	440

Γ. ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥΧΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟ ΠΡΩΤΟ

I. Βασικά χαρακτηριστικά.....	441
II. Κεφάλαιο - Εισφορές.....	441
III. Επωνυμία.....	442
IV. Έδρα.....	442
V. Διάρκεια.....	443
VI. Ίδρυση.....	443
VII. Διαδικασία σύστασης - Δημοσιότητα Γ.Ε.ΜΗ.....	443
VIII. Κήρυξη ακυρότητας της εταιρίας.....	444
IX. Διαχείριση και εκπροσώπηση - Ευθύνη διαχειριστή.....	445
X. Η συνέλευση των εταίρων.....	447
XI. Εταιρικά μερίδια - Εισφορές εταίρων.....	448
XII. Έξοδος εταίρου.....	449
XIII. Λύση.....	450

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΤΑΙΡΙΚΟΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

I. Εισαγωγή.....	453
1. Η εισαγωγή του ν. 4601/2019.....	453
2. Η Οδηγία 90/434/ΕΟΚ.....	453
3. Ο κλειστός αριθμός των μετασχηματισμών.....	453
4. Οι καταχρηστικοί μετασχηματισμοί.....	454

5. Φορολογικό δίκαιο και κίνητρα.....	455
II. Οι ρυθμίσεις του ν. 4601/2019	456
1. Μετασχηματισμοί.....	456
2. Η συγχώνευση.....	457
2.1. Η συγχώνευση γενικά.....	457
2.2. Ο ν. 4601/2019.....	457
2.3. Η συγχώνευση με απορρόφηση.....	459
2.3.1. Σχέδιο σύμβασης συγχώνευσης.....	459
2.3.2. Σύνταξη έκθεσης.....	460
2.3.3. Ευθύνη μελών ΔΣ και διαχειριστών απορροφώσας και απορροφώμενης εταιρίας - Διορισμός ειδικού εκπροσώπου	461
2.3.4. Εξέταση του σχεδίου συγχώνευσης από εμπειρογνώμονες	461
2.3.5. Λήψη απόφασης από τη συνέλευση- Προληπτικός έλεγχος νομιμότητας	463
2.3.6. Κατάρτιση και τύπος της σύμβασης- Αποτελέσματα	464
2.3.7. Ελαττωματικότητα της συγχώνευσης- Ακύρωση	464
2.4. Συγχώνευση με σύσταση νέας εταιρίας	465
3. Διάσπαση	465
3.1. Κοινή διάσπαση	466
3.2. Μερική διάσπαση	467
3.3. Απόσχιση κλάδου	468
4. Μετατροπή.....	468

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

ΟΜΙΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - ΣΥΝΔΕΔΕΜΕΝΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

I. Νομοθετικό πλαίσιο	473
II. Μορφές Σύνδεσης.....	476
1. Συμμετοχική σύνδεση (κάθετοι όμιλοι).....	477
2. Δικαιοπρακτική και πραγματική ή de facto σύνδεση	478
III. Το ζήτημα της ευθύνης στους Ομίλους Επιχειρήσεων.....	479
1. Η άρση της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου γενικά από τη σκοπιά της ελληνικής θεωρίας και νομολογίας	480

2. Η άρση της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου στο πλαίσιο των ομίλων επιχειρήσεων	484
3. Η άρση της αυτοτέλειας της μητρικής επιχείρησης και ο καταλογισμός ευθυνών σε αυτήν έναντι των δανειστών της θυγατρικής με επίκληση των γενικών ερμηνευτικών κανόνων.....	484
4. Ο καταλογισμός ευθύνης στη μητρική εταιρία σύμφωνα με τις διατάξεις για την αδικοπρακτική ευθύνη (ΑΚ 914, 919, 922)	485
4.1. Ευθύνη κατά τις ΑΚ 914, 919.....	485
4.2. Ευθύνη κατά την ΑΚ 922.....	486
5. Ο καταλογισμός ευθύνης στη μητρική λόγω κατάχρησης της οργανωτικής ελευθερίας.....	487
6. Ο καταλογισμός ευθύνης στη μητρική με βάση την ΑΚ 71 και τη δράση των de facto οργάνων διοίκησης	488
7. Το ζήτημα της αντίστροφης άρσης της αυτοτέλειας στους ομίλους επιχειρήσεων	490
IV. Συμβατική ρήτρα συμψηφισμού στον όμιλο επιχειρήσεων/ Παροχή εγγυήσεων - Δηλώσεις πατρωνίας	491
V. Η υποκεφαλαιοδότηση στο πλαίσιο του ομίλου επιχειρήσεων.....	492
VI. Η θέση της ελληνικής νομολογίας απέναντι στα ζητήματα ευθύνης στους ομίλους επιχειρήσεων.....	495
VII. Η ευθύνη των ομίλων επιχειρήσεων στο ενωσιακό και εθνικό δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού	499
VIII. Ζητήματα εργατικού δικαίου και όμιλος επιχειρήσεων	501
IX. Όμιλος επιχειρήσεων και δίκαιο κεφαλαιαγοράς	501
X. Το φαινόμενο της ομιλοποίησης στο Γερμανικό Δίκαιο.....	502
1. Το νομοθετικό έρεισμα των ομίλων επιχειρήσεων (Konzern) στον γερμανικό νόμο περί ανωνύμων εταιριών του 1965 (AktG)	502
2. Το φαινόμενο της εν τοις πράγμασι (de facto) σύνδεσης.....	503
3. Η απόφαση “Bremer Vulkan” του BGH στις 17.9.2001 ως εφαλτήριο νέων εξελίξεων στα ζητήματα ευθύνης στον διακεκριμένο de facto όμιλο	503
4. Οι αποφάσεις του BGH στις 25.2.2002 και 24.6.2002 αναφορικά με την προσωπική ευθύνη των εταίρων της ΕΠΕ.....	505
5. Το φαινόμενο της συμβατικής σύνδεσης (Vertragskonzern)	506
XI. Κοινή θυγατρική επιχείρηση (joint venture, Gemeinschaftsunternehmen)	507

1. Είδη κοινών θυγατρικών επιχειρήσεων.....	508
2. Η βασική συμφωνία	508

ΜΕΡΟΣ ΕΚΤΟ
ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ ΣΤΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. Θεωρία της πραγματικής έδρας και θεωρία της ίδρυσης.....	511
II. Η απόφαση Daily Mail του ΔΕΕ	511
III. Οι αποφάσεις Centros, Überseering, Inspire Art και SEVIC. Επικράτηση της θεωρίας της ίδρυσης σε βάρος της θεωρίας της έδρας.....	512
IV. Απόφαση Cartesio. Η νομολογία ως προς την «έξοδο» των ενωσιακών εταιριών	514
V. Απόφαση POLBUD. Οι τελευταίες εξελίξεις ως προς την ελευθερία εγκατάστασης – Εταιρική «αποδημία» εντός Ε.Ε. (άρθρα 49 και 54 ΣΛΕΕ).....	515

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΕΔΡΑΣ

I. Οι Υπεράκτιες ή εξωχώριες ή Off-shore εταιρίες	520
II. Οι υπεράκτιες ναυτιλιακές εταιρίες	523

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

**ΟΙ ΕΝΩΣΙΑΚΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ
ΤΟΥ ΕΤΑΙΡΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ**

I. Σύσταση εταιρίας, κεφαλαιακές απαιτήσεις και απαιτήσεις κοινοποίησης πληροφοριών.....	524
II. Δραστηριότητες επιχειρήσεων σε περισσότερες από μία χώρες	524
III. Αναδιάρθρωση των επιχειρήσεων (εγχώριες συγχωνεύσεις και διασπάσεις, μεταφορά της έδρας).....	525
IV. Εγγυήσεις που αφορούν στη χρηματοοικονομική κατάσταση των εταιριών	526
V. Η διασυννοριακή άσκηση δικαιωμάτων των μετόχων.....	527

VI. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου	527
1. Η χρήση ψηφιακών μέσων στο εταιρικό δίκαιο	528
2. Η βασική αρχή της εξ ολοκλήρου ηλεκτρονικής καταχώρισης της σύστασης των κεφαλαιουχικών εταιριών	529
2.1. Πλεονεκτήματα - Εγγυήσεις	529
2.2. Βασικοί πυλώνες της εξ ολοκλήρου ηλεκτρονικής καταχώρισης	531

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

I. Πρόγραμμα δράσης του 2003	534
II. Η Ανακοίνωση της Επιτροπής του 2007	534
III. Ευρωπαϊκή εταιρία (Societas Europaea)	535
1. Γενικά	535
2. Βασικά χαρακτηριστικά της ευρωπαϊκής εταιρίας	538
3. Η σύσταση της ευρωπαϊκής εταιρίας	539
3.1. Διεθνής συγχώνευση	540
3.2. Σύσταση SE χαρτοφυλακίου ("HOLDING SE")	540
3.3. Σύσταση κοινής θυγατρικής ευρωπαϊκής εταιρίας	541
3.4. Μετατροπή ανώνυμης εταιρίας σε ευρωπαϊκή εταιρία	541
3.5. Ίδρυση θυγατρικής ευρωπαϊκής εταιρίας από άλλη ευρωπαϊκή εταιρία	541
3.6. Κοινά χαρακτηριστικά των αρχικών μορφών σύστασης	542
4. Δομή και Όργανα της SE	542
5. Εργαζόμενοι και ευρωπαϊκή εταιρία	544
5.1. Εκλογή ή διορισμός των μελών της ειδικής διαπραγματευτικής ομάδας	546
5.2. Διαδικασία διαπραγματεύσεων	546
5.3. Το περιεχόμενο της συμφωνίας και η διάρκεια των διαπραγματεύσεων	548
5.4. Διατάξεις αναφοράς	549
5.4.1. Διατάξεις αναφοράς περί ενημέρωσης και διαβούλευσης	550
5.4.2. Διατάξεις αναφοράς περί συμμετοχής	551
IV. Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρία (Societas Cooperativa Europaea)	553
V. Ευρωπαϊκή Ιδιωτική Εταιρία (Societas Privata Europaea)	555

VI. Η νέα πρόταση Οδηγίας για τη Μονοπρόσωπη Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης, Societas Unius Personae (SUP)	557
VII. Ο ευρωπαϊκός πρότυπος εταιρικός νόμος	558
Βιβλιογραφία.....	561
Αλφαβητικό ευρετήριο.....	599

Συντομογραφίες

α. Ελληνικές

ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρία
ΑΕΠΕΥ	Ανώνυμη Εταιρία Παροχής Επενδυτικών Συμβουλίων
ΑΚ	Αστικός Κώδικας
Α.Μ.Κ.	Αύξηση Μετοχικού Κεφαλαίου
αμφισβ.	Αμφισβητείται, αμφισβητούμενο
α.ν.	αναγκαστικός νόμος
ανат.	ανάτυπο
ΑΠ	Άρειος Πάγος
αριθμ.	αριθμός
Αρμ	Αρμενόπουλος (περιοδικό)
ΑρχΝ	Αρχείο Νομολογίας (περιοδικό)
βδ	Βασιλικό διάταγμα
βλ.	βλέπε
Γ.Ε.ΜΗ.	Γενικό Εμπορικό Μητρώο
γνμδ.	γνωμοδότηση
Γ.Ο.Σ.	Γενικοί Όροι Συναλλαγών
ΓΣ	Γενική Συνέλευση
Δ	Δίκη (περιοδικό)
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών (περιοδικό)
ΔΕΕΤ	Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών (περιοδικό)
ΔΕΚ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
ΔΕΝ	Δελτίο Εργατικής Νομοθεσίας (περιοδικό)
ΔΑΕ	Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρίας (επιμ. Σωτηρόπουλου)
ΔικΑΕ	Δίκαιο Ανωνύμων Εταιριών (επιμ. Περάκη)
ΔικΕΠΕ	Δίκαιο Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης (επιμ. Περάκη)
ΔικΠΕ	Δίκαιο Προσωπικών Εταιριών (επιμ. Ρόκα)
ΔΛΠ	Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα
ΔΠΧΠ	Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης
ΔΣ	Διοικητικό Συμβούλιο
ΔΣΑΕΕΠΕ	Δελτίο Συνδέσμου ΑΕ και ΕΠΕ (περιοδικό)
ΔΦΝ	Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας (περιοδικό)

Ε.Γ.Λ.Σ.	Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο
εδ.	εδάφιο
ΕΕ	Ετερόρρυθμη Εταιρία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση (όταν γίνεται αναφορά σε ζητήματα κοινοτικού δικαίου)
ΕΕυρΔ	Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου
ΕΕμπΔ	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου (περιοδικό)
ΕΕΝ	Εφημερίδα Ελλήνων Νομικών (περιοδικό)
ΕΕργΔ	Επιθεώρηση Εργατικού Δικαίου (περιοδικό)
Ειρ	Ειρηνοδικείο
ΕισΝΑΚ	Εισαγωγικός Νόμος Αστικού Κώδικα
ΕισΝΚΠολΔ	Εισαγωγικός Νόμος Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας
εκδ.	έκδοση
ΕΛΛΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη (περιοδικό)
ΕΛΤΕ	Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων
ΕμπΔ	Εμπορικό Δίκαιο
ΕμπΝ	Εμπορικός Νόμος
ΕΟΚ	Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα
ΕΟΟΣ	Ευρωπαϊκός Όμιλος Οικονομικού Σκοπού
επ.	επόμενα
επε, ΕΠΕ	εταιρία περιορισμένης ευθύνης
ΕπισκΕΔ	Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου (περιοδικό)
ΕΣ	Ελεγκτικό Συνέδριο
ΕτΚ	Εφημερίδα της Κυβερνήσεως
ΕτρΑΕΧρΔ	Επιθεώρηση Τραπεζικού, Αξιογραφικού και Χρηματοπιστηριακού Δικαίου (περιοδικό)
Εφ	Εφετείο
Θ	Θέμις (περιοδικό)
ΙΚΕ	Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία
Κ.	Κανονισμός
Κ.Α.Α.	Κεντρικό Αποθετήριο Αξιών
Κ.Β.Σ.	Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων
ΚΕΔΕ	Κώδικας Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων
κ.ν.	κωδικοποιημένος νόμος
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας

Λ.Α.Χ.	Λογαριασμός Αποτελεσμάτων Χρήσης
ΜΠρ	Μονομελές Πρωτοδικείο
ν.	νόμος
ΝαυτΧρον	Ναυτικά Χρονικά
νδ	νομοθετικό διάταγμα
ΝοΒ	Νομικό Βήμα (περιοδικό)
ΝΠΔΔ	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
ΝΣΚ	Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
ΟΕ	Ομόρρυθμη εταιρία
ΟΛ.	Ολομέλεια
ό.π.	όπου παραπάνω
παρ.	παράγραφος
παρατ.	παρατηρήσεις
πδ	προεδρικό διάταγμα
ΠειρΝ	Πειραιϊκή Νομολογία (περιοδικό)
περ.	περίπτωση
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας
ΠΜΔ	Πολυμελής Μηχανισμός Διαπραγμάτευσης
ΠΠρ	Πολυμελές Πρωτοδικείο
πρβλ.	παράβαλε
ΠΣΕΕ	Πανελλήνιο Συνέδριο Ελλήνων Εμπορικολόγων
ΠτΚ	Πτωχευτικός Κώδικας
σελ.	σελίδα
σημ.	σημείωση
ΣΑΤ	Σύστημα Άυλων Τίτλων
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΣΟΕ	Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών
ΣΟΛ	Σώμα Ορκωτών Λογιστών
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας
ΣυνΘΕΕ	Συνθήκη Ευρωπαϊκής Ένωσης
Συντ.	Σύνταγμα
ΤΑΕ & ΕΠΕ	Τεύχος Ανωνύμων Εταιριών & Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης
Τιμ. Τομ.	Τιμητικός Τόμος

ΥΜΣ	Υπηρεσία Μιας Στάσης
ΥΑ	Υπουργική Απόφαση
υποσημ.	Υποσημείωση
ΧΑ	Χρηματιστήριο Αθηνών
ΧρΙΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου (περιοδικό)

Β. Ξενόγλωσσες

Abs.	Absatz
AG	Aktiengesellschaft
AktG	Aktiengesetz
Anm.	Anmerkung
BB	Betriebsberater
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch
BGBI	Bundesgesetzblatt
BGH	Bundesgerichtshof
EMCA	European Model Company Act
GbR	Gesellschaft Bürgerlichen Rechts
GG	Grundgesetz
GmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung
GWB	Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen
HGB	Handelsgesetzbuch
HLG	High Level Group of Experts on Corporate Law
IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
JuS	Juristische Schulung
KG	Kommanditgesellschaft
KK	Kölner Kommentar zum AktG, 2n εκδ
Komm.	Kommentar
MBCA	Model Business Corporation Act
NJW	Neue Juristische Wochenschrift
NZA	Neue Zeitschrift für Arbeitsrecht
oHG	offene Handelsgesellschaft

RdA	Recht der Arbeit
RHDI	Revue hellénique de droit international
RIW	Recht der Internationalen Wirtschaft
RMBCA	Revised Model Business Corporation Act
Rn	Randnummer
Rz.	Randziffer
S	Satz
SBA	Small Business Act for Europe
SE	Societas Europaea
SCE	Societas Cooperativa Europaea
SLIM	Simpler Legislation for the Internal Market
SPE	Societas Privata Europaea
SPV	Special Purpose Vehicle
SPC	Special Purpose Company
StGB	Strafgesetzbuch
ZPO	Zivilprozessordnung

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΙΩΝ

Ι. Έννοια και διακρίσεις της εταιρίας

Η εταιρία, υπό τους διάφορους τύπους που ο νόμος μπορεί να θεσπίσει, συνιστά τη σημαντικότερη μορφή οργάνωσης των παραγωγικών οικονομικών μονάδων. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί παρά να αποτελεί ένα από τα βασικότερα αντικείμενα του εμπορικού δικαίου. Το κύριο σώμα των νομοθετικών πράξεων που εντάσσονται στο εμπορικό δίκαιο αφορούν στη ρύθμιση της ίδρυσης, της λειτουργίας και της ανάπτυξης της οικονομικής δραστηριότητας των εταιρικών μορφών. Έχει, δηλαδή, το εμπορικό εταιρικό δίκαιο, ως σύνολο διατάξεων για τις διάφορες εταιρικές μορφές, την αποστολή να θέσει στη διάθεση της κοινωνίας ασφαλές και πλήρες σύστημα τρόπων οικονομικής συνεργασίας, που αποτελεί και ένστικτο και ωφέλεια, και κατά ορισμένη άποψη τη μεγαλύτερη ανθρώπινη επινόηση στον οικονομικό τομέα¹. Το σύνολο αυτών των κανόνων, μαζί με τους ειδικούς κανόνες φορολογικού και ποινικού δικαίου, οι οποίοι εφαρμόζονται στις σχέσεις που αναπτύσσονται εντός μιας εταιρίας ή μεταξύ αυτής και των τρίτων, αποδίδεται στη θεωρία με τον όρο εταιρικό δίκαιο ή δίκαιο των εταιριών.

Η έννοια της εταιρίας και οι μορφές που μπορεί αυτή να λάβει είναι σημαντικές για την κατανόηση των κανόνων του εταιρικού και του εν γένει εμπορικού δικαίου. Απαραίτητη, επομένως, είναι η διευκρίνιση της έννοιας της εταιρίας, που ενδεχομένως διαφέρει μεταξύ ετερογενών έννομων τάξεων, οι οποίες αναγνωρίζουν την ιδιότητα της εταιρίας σε διαφορετικά μορφώματα επιχειρήσεων. Ως εταιρική μορφή νοείται το προβλεπόμενο και διαμορφούμενο από το θετικό δίκαιο είδος εταιρίας, προσδιοριζόμενο από το τελευταίο όχι μόνο κατά τα χαρακτηριστικά του αλλά και κατά τις διαφορές του από τα άλλα εταιρικά είδη². Στην ελληνική θεωρία και έννομη τάξη γενικότερα, βασική είναι η διάκριση των εταιριών σε εταιρίες εν ευρεία έννοια και εταιρίες εν στενή έννοια.

Εταιρία, με την ευρεία έννοια του όρου, χαρακτηρίζεται η ένωση προσώπων ιδιωτικού δικαίου, η οποία ιδρύεται με δικαιοπραξία για την επιδίωξη κοινού σκοπού. Τα βασικά εννοιολογικά στοιχεία της εταιρίας υπό ευρεία έννοια είναι η απαιτούμενη για την ίδρυσή της δικαιοπραξία (σύμβαση κατά κανόνα), η σύμπραξη τουλάχιστον δύο προσώπων και η επιδίωξη κοινού σκοπού, που πρέπει να πραγματώνεται με την από κοινού συμβολή των μελών της ένωσης.

Η εταιρία με την ευρεία έννοια του όρου συγκαταλέγεται στην ευρύτερη κατηγορία των «κοινωνιών σκοπού», οι οποίες εκτός από τις κοινωνίες ιδιωτικού δικαίου, όπου ανή-

1. Βλ. Λ. Γεωργακόπουλο, Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου, Τόμος 1 Οι Έμποροι, Τεύχος 2 Εταιρείες και συνδεδεμένες επιχειρήσεις, σελ. 11, Στανιώτη-Μαρούδη, Εμπορικό Δίκαιο, Τόμος 1, σελ. 56 επ.

2. Βλ. Κ. Schmidt, Gesellschaftsrecht, 4^η εκδ., σελ. 3 επ., Μάρκου, Περί της έννοιας της εμπορικής εταιρίας, τμ. Τομ. Ν. Ρόκα, 2012, 474.

κει η εταιρία υπό ευρεία έννοια, περιλαμβάνουν ακόμη τις κοινωνίες δημόσιου δικαίου και τις οικογενειακές κοινωνίες³.

Από την «κοινωνία σκοπού» θα πρέπει να διακριθεί η «κοινωνία δικαιώματος», στο πλαίσιο της οποίας δεν υπάγεται η ύπαρξη και η επιδίωξη κοινού σκοπού, αλλά απλώς οι συνδικαιούχοι είναι φορείς ενός κοινού δικαιώματος. Και οι δύο κοινωνίες ανήκουν στην ευρύτερη έννοια της «κοινωνίας συμφερόντων». Οι κυριότερες διαφορές ανάμεσα στην εταιρία υπό ευρεία έννοια και στην κοινωνία δικαιώματος είναι οι εξής:

α. Η εταιρία ιδρύεται με δικαιοπραξία (συνθήτως σύμβαση), ενώ η κοινωνία δικαιώματος από το νόμο, δηλαδή είναι ανεξάρτητη από τη δικαιοπρακτική βούληση των συνδικαιούχων.

β. Στην κοινωνία δικαιώματος δεν υφίσταται η έννοια του κοινού σκοπού και της αντίστοιχης επιδίωξής του, όπως συμβαίνει στην εταιρία. Η δέσμευση των κοινωνιών συνίσταται στη διατήρηση του κοινού δικαιώματος και στις ενέργειες για τη διαφύλαξή του.

γ. Η λύση της κοινωνίας δικαιώματος είναι ελεύθερη, εφόσον ο κάθε κοινωνός μπορεί οποτεδήποτε να την απαιτήσει βάσει των ΑΚ 795, 797, πράγμα που δεν ισχύει στην εταιρία, όπου πρέπει να συντρέχουν συγκεκριμένες και αυστηρές προϋποθέσεις για τη λύση της.

δ. Η έξοδος από την κοινωνία δικαιώματος είναι ελεύθερη και το μερίδιο του κάθε κοινωνού είναι ελεύθερα μεταβιβάσιμο σύμφωνα με το νόμο (ΑΚ 793), σε αντίθεση με ό,τι ισχύει στην εταιρία, στην οποία η έξοδος και η μεταβίβαση της μερίδας είναι καταρχήν απαγορευμένες, αφού η λειτουργία της είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τα πρόσωπα των μελών της.

Από την εταιρία με την ευρεία έννοια του όρου σκόπιμο θα ήταν να διακριθούν δύο άλλες έννοιες, αυτή των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και αυτή του ιδρύματος.

1. Νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου είναι τα δημόσια νομικά πρόσωπα που διέπονται καταρχήν από το διοικητικό δίκαιο και χαρακτηρίζονται έτσι ρητά από τις ιδρυτικές τους ή μεταγενέστερες διατάξεις.⁴ Αν δεν υπάρχει τέτοιος χαρακτηρισμός, κριτήριο για την πλήρωση της έννοιας του ΝΠΔΔ αποτελεί η άσκηση δημόσιας εξουσίας, δηλαδή αν αυτά τα δημόσια νομικά πρόσωπα εκδίδουν ατομικές ή κανονιστικές διοικητικές πράξεις. Τόσο η ίδρυση όσο και η κατάργησή τους γίνονται με νόμο ή κανονιστικό διάταγμα ή κανονιστική πράξη κατόπιν νομοθετικής εξουσιοδότησης και όχι με δικαιοπραξία, όπως η εταιρία.

2. Το ίδρυμα, όπως ορίζεται στην ΑΚ 108 (πρβλ. και τη γενική ΑΚ 61) είναι σύνολο περιουσίας αφιερωμένης στην εξυπηρέτηση ενός διαρκούς σκοπού, και αποκτά νομική προσωπικότητα με διάταγμα που εγκρίνει τη σύστασή του. Οι βασικές διαφορές του ιδρύματος από την εταιρία συνοψίζονται στα ακόλουθα:

α. Το ίδρυμα είναι σύνολο περιουσίας και όχι ένωση προσώπων, όπως η εταιρία.

3. Βλ. *Ν.Ρόκα*, Εμπορικές Εταιρίες, εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 9^η εκδ., 2019, σελ. 3 επ., *Αντωνόπουλο*, Δίκαιο Προσωπικών Εταιριών, 2012, σελ. 3 επ.

4. ΣτΕ 2569/1983, βλ. και *Σπηλιωτόπουλο*, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου Ι, 14^η έκδοση, 2011, σελ. 361 επ.

β. Το ίδρυμα δεν απαρτίζεται από μέλη. Μέλη του ιδρύματος δεν μπορούν να θεωρηθούν ούτε τα πρόσωπα, τα οποία ωφελούνται από την ύπαρξη και τη λειτουργία του.

γ. Η σύσταση του ιδρύματος γίνεται με ιδρυτική πράξη, η οποία έχει δικαιοπρακτικό χαρακτήρα (είναι δικαιοπραξία εν ζωή ή αιτία θανάτου, ΑΚ 109), όμως για να αποκτήσει νομική προσωπικότητα απαιτείται έγκριση της Πολιτείας, η οποία παρέχεται με εγκριτικό προεδρικό διάταγμα (ΑΚ 108). Η σύσταση δηλαδή του ιδρύματος εναπόκειται τόσο στην ιδιωτική αυτονομία όσο και στη διακριτική ευχέρεια της Πολιτείας. Το νομικό σύστημα, που εφαρμόζεται εδώ, είναι το σύστημα της παραχώρησης από την Πολιτεία (Konzessionssystem)^{5,6}, το οποίο ορίζει ότι για την απόκτηση νομικής προσωπικότητας από μια ένωση προσώπων απαιτείται άδεια της διοίκησης χωρίς να υπάρχει αντίστοιχη αξίωση αυτών (των προσώπων). Έτσι το παραπάνω σύστημα βρίσκεται σε σχέση σύγκρουσης προς την αρχή της ελευθερίας της ιδιωτικής βούλησης (Σ 5 παρ. 1, 106 παρ. 2, ΑΚ 361) και εφαρμόζεται περιορισμένα στον ελληνικό ΑΚ.

Στην εταιρία με την ευρεία έννοια του όρου υπάγονται επίσης το σωματείο (ΑΚ 78), η επιτροπή εράνων (ΑΚ 122 επ.) και η εταιρία με τη στενή έννοια του όρου.

Η εταιρία με τη στενή έννοια του όρου είναι η σύμβαση μεταξύ δύο ή περισσότερων προσώπων, με την οποία αυτά αναλαμβάνουν αμοιβαία την υποχρέωση να επιδιώκουν με κοινές εισφορές κοινό σκοπό, ιδίως οικονομικό. Σε αυτήν περιλαμβάνεται η αστική εταιρία, όπως προσδιορίζεται στην ΑΚ 741, και της οποίας κύριο χαρακτηριστικό είναι ότι οι εταίροι δεν επιδιώκουν εμπορικό σκοπό, καθώς και οι εταιρίες του εμπορικού δικαίου. Αυτές είναι η ομόρρυθμη εταιρία, η ετερόρρυθμη εταιρία, απλή και κατά μετοχές, η αφανής εταιρία, η ανώνυμη εταιρία, η εταιρία περιορισμένης ευθύνης, ο συνε-

5. Βλ. *Ι. Σπυριδάκη*, *Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου*, 2007, σελ. 381 επ.

6. Για την απόκτηση νομικής προσωπικότητας από μια ένωση προσώπων μπορούν να ακολουθηθούν τρία συστήματα:

α. Το σύστημα της ελεύθερης σωματειακής ένωσης (freie Körperschaftsbildung), σύμφωνα με το οποίο το σωματείο συνιστάται και αποκτά νομική προσωπικότητα με απλή συμφωνία των ενδιαφερομένων και χωρίς την παρέμβαση οποιασδήποτε αρχής (πρβλ. ΑΚ 107). Το σύστημα αυτό, το οποίο ίσχυε στη χώρα μας πριν από τον ν. 281/1914, συνάδει με την αρχή της ιδιωτικής αυτονομίας, όμως δεν παρέχει ασφάλεια στις συναλλαγές, αφού δεν υπάρχει δημοσιότητα όσον αφορά στη σύσταση και λειτουργία του σωματείου.

β. Το σύστημα της παραχώρησης (Konzessionssystem), κατά το οποίο για την απόκτηση νομικής προσωπικότητας από μια ένωση προσώπων απαιτείται άδεια της διοίκησης, η οποία εξακριβώνει το αν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις. Το σύστημα αυτό εξασφαλίζει μεν ασφάλεια στις συναλλαγές, περιορίζει όμως σημαντικά την αρχή της ιδιωτικής αυτονομίας (ΑΚ 361, Σ 5 παρ. 1, 106 παρ. 2) και περιορίζει σημαντικά την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, η οποία κατοχυρώνεται στο άρθρο 12 παρ. 1 του ελληνικού Συντάγματος.

γ. Το σύστημα της τηρήσεως των νόμιμων διατυπώσεων (Normativsystem). Σύμφωνα με αυτό, η ένωση των προσώπων αποκτά νομική προσωπικότητα, όταν τηρηθούν ορισμένες προβλεπόμενες από το νόμο προϋποθέσεις και διατυπώσεις, τη συνδρομή των οποίων εξετάζει η δικαστική αρχή. Το τελευταίο σύστημα ανταποκρίνεται τόσο στην αρχή της ελευθερίας της ιδιωτικής αυτονομίας, όσο και στην ασφάλεια των συναλλαγών και είναι αυτό που ακολουθείται από τον ελληνικό Αστικό Κώδικα.

ταιρισμός⁷ και η συμπλοιοκτησία⁸. Ας σημειωθεί ότι με τον ν. 4072/2012 εισήχθη νέα εταιρική μορφή, η ιδιωτική κεφαλαιουχική εταιρία, στην οποία γίνεται εκτενής αναφορά στο οικείο κεφάλαιο.

II. Εταιρίες με την ευρεία έννοια του όρου

1. Σωματείο

1.1. Εννοιολογικά γνωρίσματα

Σωματείο είναι η ένωση προσώπων που ιδρύεται με την ελεύθερη βούλησή τους, επιδιώκει σκοπό μη κερδοσκοπικό και έχει νομική προσωπικότητα (ΑΚ 78).

Τα πρόσωπα, που ιδρύουν το σωματείο, πρέπει να είναι τουλάχιστον είκοσι και μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Ο σκοπός του σωματείου δεν επιτρέπεται να είναι κερδοσκοπικός, δηλαδή να αποβλέπει σε οικονομικό κέρδος. Δεν έχει σημασία εάν το κέρδος προορίζεται για τα μέλη του σωματείου ή για το ίδιο το σωματείο. Συνεπώς, σκοπός του σωματείου δεν μπορεί να είναι η άσκηση εμπορίας ή επιχείρησης. Δεν είναι όμως κερδοσκοπικός ο κάθε οικονομικός σκοπός. Έτσι, το σωματείο μπορεί να εκμεταλλεύεται την περιουσία του για την πραγμάτωση του κύριου σκοπού του ή να έχει ως σκοπό την προαγωγή και εξυπηρέτηση των οικονομικών ή επαγγελματικών συμφερόντων των μελών του, π.χ. επαγγελματικά σωματεία, ή ακόμα και την παροχή άμεσων ή έμμεσων παροχών στα μέλη του, π.χ. αλληλοβοηθητικά σωματεία (ν. 281/1914, 12 ΕισΝΑΚ)⁹. Συνήθως ο σκοπός είναι θρησκευτικός, επιστημονικός, μορφωτικός, καλλιτεχνικός, ψυχαγωγικός, αθλητικός, φιλανθρωπικός, επαγγελματικός και καθορίζει το είδος του σωματείου. Ευνόητο είναι ότι απαγορεύεται να είναι παράνομος (ΑΚ 174) ή αντίθετος στα χρηστά ήθη (ΑΚ 178). Η συμμετοχή μάλιστα σε αθέμιτο (παράνομο)¹⁰ σωματείο αποτελεί ποινικό αδίκημα βάσει της και επισύρει τις ανάλογες κυρώσεις.

Η νομική προσωπικότητα του σωματείου αποκτάται με την εγγραφή του στο ειδικό δημόσιο βιβλίο που τηρείται στο Πρωτοδικείο της έδρας του (ΑΚ 78, 83).

7. Πρόκειται για το επιχειρηματικό νομικό πρόσωπο, ελεύθερης και προσωπικής συμμετοχής, που ιδρύεται από τα μέλη του με σύνταξη έγγραφου καταστατικού και έγκρισή του από την εποπτεύουσα αρχή ή δημοσίευση από τη δικαστική αρχή, και αποβλέπει στην αυτούσια προαγωγή της οικιακής ή επαγγελματικής οικονομίας των μελών του, βλ. *Γεωργακόπουλο*, Εγχειρίδιο εμπορικού δικαίου, τόμος 1 Οι έμποροι, τεύχος 2 Εταιρίες και συνδεδεμένες επιχειρήσεις, 1996, σελ. 507 επ., με ειδικότερη αναφορά στις αγροτικές συνεταιριστικές οργανώσεις, στους αστικούς και στους οικοδομικούς συνεταιρισμούς.

8. Πρόκειται για εταιρία χωρίς νομική προσωπικότητα με σκοπό τη συνεκμετάλλευση κοινού πλοίου από τους συγκυρίους του, ρυθμιζόμενη στα άρθρα 10, 36 ΚΙΝΔ.

9. Βλ. *Κοντιάδη/Μπαμπέτα*, Άσκηση κερδοσκοπικής δραστηριότητας από αλληλοβοηθητικά σωματεία, ΕλλΔνη 2009, 41 επ.

10. Η παρνομία κατά την ΠΚ 188 έχει την έννοια της αντίθεσης σε ποινικές μόνο διατάξεις ώστε να στοιχειοθετηθεί το ποινικό αδίκημα της ΠΚ 188 (nullum crimen nulla poena sine lege certa).

1.2. Σύσταση του σωματείου

Η σύσταση του σωματείου ρυθμίζεται στις ΑΚ 79-83 και περιλαμβάνει την τήρηση μιας σειράς ουσιαστικών και τυπικών προϋποθέσεων. Ειδικότερα απαιτούνται:

α. Η συστατική πράξη του σωματείου και η αναγραφή των ονομάτων των μελών της διοίκησης του (ΑΚ 79 εδ. β΄).

β. Το καταστατικό του σωματείου (ΑΚ 79 εδ. β΄).

γ. Η αίτηση προς το Δικαστήριο, την οποία υποβάλλουν οι ιδρυτές ή η διοίκηση του σωματείου (ΑΚ 79 εδ.α΄)¹¹.

δ. Η απόφαση του Ειρηνοδικείου, που θα κάνει δεκτή την αίτηση και θα διατάξει τη δημοσίευση στον τύπο της περίληψης του καταστατικού και την εγγραφή του σωματείου στο βιβλίο σωματείων (ΑΚ 81 παρ. 1).

ε. Εγγραφή του σωματείου στο βιβλίο σωματείων αμέσως μετά την έκδοση της διαταγής της ΑΚ 81 (ΑΚ 81 παρ. 1, 83).

Η συστατική πράξη και το καταστατικό, αποτελούν τις ουσιαστικές προϋποθέσεις σύστασης του σωματείου, μέσω των οποίων εκφράζεται η αυτονομία της βούλησης των ιδρυτών του. Οι υπό γ, δ και ε παραπάνω προϋποθέσεις αφορούν στη διαδικασία και στις διατυπώσεις σύστασης του σωματείου με τη σύμπραξη της Πολιτείας, και αποτελούν τις τυπικές προϋποθέσεις σύστασης σωματείου.

1.3. Οργάνωση και λειτουργία του σωματείου

Η οργάνωση και η λειτουργία του σωματείου ρυθμίζονται κατά πρώτο λόγο από τις διατάξεις αναγκαστικού δικαίου του Αστικού Κώδικα, έπειτα από τις διατάξεις του καταστατικού, και τέλος από τις διατάξεις ενδοτικού δικαίου του ΑΚ, που εφαρμόζονται συμπληρωματικά¹². Στο καταστατικό μπορεί να υπάρξει πρόβλεψη για τη δυνατότητα έκδοσης κανονισμών εσωτερικής λειτουργίας του σωματείου.

1.3.1. Όργανα του σωματείου

Τα όργανα του σωματείου σύμφωνα με τον νόμο είναι η συνέλευση των μελών (ΑΚ 93) και η διοίκηση (διοικητικό συμβούλιο), (ΑΚ 92). Το καταστατικό μπορεί να προβλέπει και άλλα όργανα, όπως για παράδειγμα πειθαρχικό συμβούλιο ή ελεγκτές, τα οποία ασκούν τη δραστηριότητά τους μέσα στα όρια της αρμοδιότητας που προβλέπεται γι' αυτά από το καταστατικό.

Η (γενική) συνέλευση είναι το σύνολο των μελών του σωματείου, που οργανώνονται σε σώμα. Αποτελεί το ανώτατο όργανο του σωματείου και τα κύρια χαρακτηριστικά της είναι τα εξής:

11. Αρμόδιο δικαστήριο είναι το Ειρηνοδικείο της περιφέρειας όπου θα είναι η έδρα του σωματείου, το οποίο δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας, ΚΠολΔ 740 παρ. 1 εδ. α΄, 787 παρ. 1.

12. Βλ. *Αντωνόπουλο*, ό.π., σελ. 6.

Είναι όργανο εσωτερικό, με την έννοια ότι δεν εκπροσωπεί το σωματείο προς τα έξω, καθώς και όργανο αρμόδιο για τη λήψη αποφάσεων. Τις αποφάσεις της συνέλευσης εφαρμόζουν το διοικητικό συμβούλιο, που είναι το εκτελεστικό όργανο του σωματείου, καθώς και τα άλλα όργανα, που προβλέπει το καταστατικό.

Είναι περιοδικό όργανο, δηλαδή τα μέλη του σωματείου αποτελούν στο σύνολό τους όργανο του σωματείου όχι διαρκώς, αλλά κάθε φορά που συνέρχονται σε συνέλευση.

Η συνέλευση έχει καθολικό χαρακτήρα, αφού μετέχουν σε αυτήν όλα τα μέλη της, χωρίς αυτό να αποκλείει την ύπαρξη διάταξης στο καταστατικό, η οποία να προβλέπει ότι ορισμένα μέλη (π.χ. επίτιμα) δεν έχουν δικαίωμα ψήφου ή συμμετοχής σ' αυτήν.

Η συνέλευση των μελών έχει το «τεκμήριο αρμοδιότητας» σύμφωνα με την ΑΚ 93 εδ. α', δηλαδή αποφασίζει για κάθε υπόθεση που δεν υπάγεται στην αρμοδιότητα άλλου οργάνου. Συγκεκριμένα, εφόσον το καταστατικό δεν ορίζει διαφορετικά η συνέλευση εκλέγει τα πρόσωπα της διοίκησης, αποφασίζει για την είσοδο ή την αποβολή μέλους και εγκρίνει τον ισολογισμό (ΑΚ 93 εδ. β'). Στην αποκλειστική αρμοδιότητα της συνέλευσης ανήκουν ακόμη οι αποφάσεις για την τροποποίηση του καταστατικού, τη διάλυση του σωματείου και τη μεταβολή του σκοπού του σωματείου (ΑΚ 93 εδ. β' σε συνδ. με τις ΑΚ 99, 100 και 103)¹³. Επίσης, αποκλειστική αρμοδιότητα έχει και για την εποπτεία και τον έλεγχο των οργάνων της διοίκησης, καθώς και για την παύση τους, χωρίς να μπορεί το καταστατικό να περιορίσει τα παραπάνω δικαιώματα (ΑΚ 94).

Η σύγκληση της συνέλευσης ρυθμίζεται από το καταστατικό και από διατάξεις αναγκαστικού δικαίου (ΑΚ 95, 96). Σύμφωνα με αυτές, η συνέλευση συγκαλείται υποχρεωτικά όταν το ζητήσει ο προβλεπόμενος από το καταστατικό αριθμός μελών, ή αν δεν υπάρχει τέτοια πρόβλεψη, εάν το ζητήσει το ένα πέμπτο των μελών με έγγραφη αίτηση, που αναγράφει τα θέματα που πρόκειται να συζητηθούν. Αν η διοίκηση δεν κάνει δεκτή την παραπάνω αίτηση, τότε ο Ειρηνοδίκης μπορεί να εξουσιοδοτήσει τους αιτούντες να συγκαλέσουν τη συνέλευση. Αρμόδιο δικαστήριο είναι το Ειρηνοδικείο της έδρας του σωματείου, το οποίο δικάζει κατά τη διαδικασία της εκούσιας δικαιοδοσίας (ΚΠολΔ 740, 787).

Ο τρόπος λειτουργίας και λήψης αποφάσεων της συνέλευσης ρυθμίζονται στις διατάξεις του καταστατικού και στις ΑΚ 97-100. Ειδικότερα, η συνέλευση αποφασίζει μόνο για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης (ΑΚ 97 παρ. 1 εδ. β'). Οι αποφάσεις λαμβάνονται με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών (ΑΚ 97 παρ. 1 εδ. α'), δηλαδή δεν απαιτείται ελάχιστος αριθμός μελών για τον σχηματισμό απαρτίας, αν δεν υπάρχει αντίθετη πρόβλεψη στο καταστατικό. Για την τροποποίηση όμως του καταστατικού και τη διάλυση του σωματείου απαιτείται αυξημένη απαρτία (το 1/2 του αριθμού των μελών) και πλειοψηφία (τα 3/4 των παρόντων), όπως ορίζει η ΑΚ 99. Τέλος, για τη μεταβολή του σκοπού του σωματείου απαιτείται η συναίνεση όλων των μελών του (ΑΚ 100).

Η ψηφοφορία διεξάγεται σύμφωνα με τον τρόπο που προβλέπει το καταστατικό (μυστική ή φανερή κλπ.) και αν δεν υπάρχει σχετική πρόβλεψη, αρμόδια να αποφασίσει είναι η συνέλευση. Δεν έχει δικαίωμα ψήφου μέλος του σωματείου, αν η απόφαση αφορά στην επιχείρηση δικαιοπραξίας ή στην έγερση ή κατάργηση δίκης μεταξύ του σωματεί-

13. Βλ. Γεωργιάδη, Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, 2007, σελ. 197.

ου και του εν λόγω μέλους ή του συζύγου του ή συγγενούς του εξ αίματος έως και τον τρίτο βαθμό (ΑΚ 98).

Οι αποφάσεις της συνέλευσης που έχουν ληφθεί κατά παράβαση του νόμου ή που αντίκεινται σε διατάξεις του καταστατικού είναι άκυρες (ΑΚ 101). Η ακυρότητα δεν επέρχεται αυτοδικαίως, αλλά κηρύσσεται με διαπλαστική δικαστική απόφαση ύστερα από αγωγή μέλους που δεν συναίνεσε ή οποιοδήποτε τρίτου που έχει έννομο συμφέρον. Η προθεσμία για την άσκησή της είναι έξι μήνες από τη λήψη της απόφασης και αρμόδιο για την εκδίκασή της είναι το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας του σωματείου (ΑΚ 101, ΚΠολΔ 17 αριθ. 4). Η απόφαση που κηρύσσει την ακυρότητα ισχύει υπέρ και εναντίον όλων.

Η διοίκηση είναι το διαρκές εκτελεστικό όργανο του σωματείου που έχει την επιμέλεια των υποθέσεών του και το εκπροσωπεί δικαστικά και εξώδικα. Για τη διοίκηση ισχύουν οι γενικές διατάξεις του ΑΚ για τα νομικά πρόσωπα και οι ειδικές διατάξεις που ρυθμίζουν τα σωματεία. Η διοίκηση μπορεί να είναι μονομελής ή, συνηθέστερα, πολυμελής. Σύμφωνα με την ΑΚ 92, αποτελείται από μέλη του σωματείου, αν δεν ορίζει διαφορετικά το καταστατικό, τα οποία θα πρέπει να έχουν δικαιοπρακτική ικανότητα και να είναι Έλληνες πολίτες¹⁴.

Όπως προαναφέρθηκε, η διοίκηση είναι το εκπροσωπευτικό όργανο του σωματείου, σε αντίθεση με τη συνέλευση που είναι εσωτερικό όργανο. Η εξουσία της προσδιορίζεται από τη συστατική πράξη ή το καταστατικό, τα οποία μπορεί να περιέχουν πρόβλεψη για την ανάθεση ορισμένων υποθέσεων σε ιδιαίτερο πρόσωπο, μέλος της διοίκησης ή τρίτο (ΑΚ 68). Περιορισμούς στην εξουσία της διοίκησης θέτει και ο σκοπός του σωματείου. Λόγω της δημοσιότητας της συστατικής πράξης και του καταστατικού οι περιορισμοί της εξουσίας της διοίκησης ισχύουν και για τους τρίτους, καλόπιστους ή κακόπιστους, αφού κατά τεκμήριο είναι γνωστοί σε αυτούς. Οι περιορισμοί όμως που δεν αναγράφονται στη συστατική πράξη ή στο καταστατικό ή που δεν συνάδουν προς τον σκοπό του σωματείου, δεν αντιτάσσονται στους καλόπιστους τρίτους.

Η διοίκηση έχει, εκτός των άλλων, εξουσία να συνάπτει δικαιοπραξίες στο όνομα του νομικού προσώπου του σωματείου και να το δεσμεύει έναντι τρίτων (ΑΚ 70). Αν όμως ενήργησε εκτός των ορίων εξουσίας της, οι πράξεις της δεν υποχρεώνουν το νομικό πρόσωπο (ΑΚ 68 παρ. 2) και εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις για την αντιπροσώπευση (βλ. ιδίως ΑΚ 229 επ.) και την εντολή. Η εξουσία της διοίκησης σε περίπτωση αμφιβολίας εκτείνεται και σε κάθε δραστηριότητα συναφή προς τις δραστηριότητες για τις οποίες έχει αρμοδιότητα από το καταστατικό ή τη συστατική πράξη (ΑΚ 68 παρ. 1). Το νομικό πρόσωπο του σωματείου σύμφωνα με την ΑΚ 71 (που είναι διάταξη αναγκαστικού δικαίου) ευθύνεται και για τις πράξεις (ή παραλείψεις) των οργάνων, που το διοικούν και το εκπροσωπούν, οι οποίες δεν αποτελούν δικαιοπραξίες, εφόσον έγιναν κατά την εκτέλεση των ανατεθέντων σ' αυτά καθηκόντων και δημιουργούν υποχρέωση αποζημίωσης.

14. Εξαίρεση εισάγει η ΕισΝΑΚ 107, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται η συμμετοχή στο διοικητικό συμβούλιο σε αλλοδαπούς σε ίσο αριθμό με τους Έλληνες, εφόσον πρόκειται για σωματείο, στο οποίο εξαιτίας του σκοπού του μετέχουν αναγκαστικά και αλλοδαποί.

Η διοίκηση του σωματείου (καθώς και η ιδιότητα μέλους της) παύει: α) με τη λήξη της θητείας της, β) με απόφαση της συνέλευσης των μελών (ΑΚ 94 εδ. β'), γ) με απόφαση άλλου οργάνου του σωματείου, αν υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό (σε αυτή την περίπτωση η συνέλευση των μελών έχει συντρέχουσα αρμοδιότητα για την παύση της διοίκησης), δ) με τη διάλυση του σωματείου, οπότε ακολουθεί το στάδιο της εκκαθάρισης (ΑΚ 73, 74), ε) με έκπτωση¹⁵, στ) λόγω έλλειψης μελών της διοίκησης, όταν δηλαδή εξαιτίας θανάτου, παραίτησης, δικαιοπρακτικής ανικανότητας κλπ. τόσων μελών, αποβαίνει αδύνατη η απαιτούμενη από το καταστατικό απαρτία και πλειοψηφία και ακολουθεί, για τον λόγο αυτό, ο διορισμός προσωρινής διοίκησης από το Ειρηνοδικείο (ΑΚ 69).

1.3.2. Μέλη του σωματείου

Μέλη του σωματείου μπορεί να είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα¹⁶. Μεταξύ μέλους και σωματείου δημιουργείται μια έννομη σχέση προσωποπαγής, αμεταβίβαστη (εν ζωή ή αιτία θανάτου) και ανεπίδεκτη αντιπροσώπευσης (εφόσον δεν υπάρχει αντίθετη πρόβλεψη στο καταστατικό). Δεν υφίσταται όμως αντίστοιχη έννομη σχέση μεταξύ των μελών του σωματείου, ούτε μεταξύ μέλους και τρίτου, ο οποίος βρίσκεται σε κάποια έννομη σχέση προς το σωματείο. Η είσοδος νέων μελών στο σωματείο, η αποχώρηση και η αποβολή τους ρυθμίζονται από το καταστατικό (ΑΚ 80) και τις ΑΚ 86 επ.

Η είσοδος και η αποχώρηση μέλους είναι καταρχήν ελεύθερη. Οι όροι εισόδου ρυθμίζονται από το καταστατικό, το οποίο κατ' εξαίρεση μπορεί να απαγορεύσει την είσοδο νέων μελών, (ΑΚ 86) π.χ. στην περίπτωση του μοναδικού επαγγελματικού σωματείου εργαζομένων σε μια επιχείρηση, η συμμετοχή στο οποίο συνδέεται με άδεια άσκησης του αντίστοιχου επαγγέλματος. Η αποβολή μέλους και η προστασία του μέλους, που αποβλήθηκε, ρυθμίζονται στην ΑΚ 88. Το καταστατικό μπορεί να ορίσει οποιοδήποτε περιστατικό ως λόγο αποβολής.

Από την ιδιότητα του μέλους πηγάζουν μια σειρά δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, προσωπικής και περιουσιακής φύσεως. Η κύρια αρχή που διέπει τα δικαιώματα αυτά και κατ' αναλογία και τις υποχρεώσεις είναι η αρχή της ισοτιμίας των μελών, η οποία καθιερώνεται στην ΑΚ 89.

Από τη διάταξη της ΑΚ 89, η οποία αποτελεί κανόνα ενδοτικού δικαίου, είναι δυνατόν να υπάρξουν κάποιες εξαιρέσεις, είτε λόγω σχετικής πρόβλεψης του καταστατικού, είτε μετά από συναίνεση όλων των μελών του σωματείου. Έτσι, είναι δυνατόν να προβλέπεται διάκριση των μελών σε κατηγορίες με ανάλογη διαβάθμιση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων (π.χ. όσον αφορά στην καταβολή εισφοράς ή στην ψήφο ή στο δικαίωμα συμμετοχής στη διοίκηση κ.λπ.).

15. Η έκπτωση γίνεται με πράξη της εποπτεύουσας αρχής (νομάρχης) βάσει των άρθρων 32, 33 ν. 281/1914. Σύμφωνα με αντίθετη άποψη (*Σημαντήρας*, Γενικές Αρχές 1988, § 28 2 Γ Β, άρ. 499, σελ. 348-350), η έκπτωση γίνεται με δικαστική απόφαση, κατ' αναλογική εφαρμογή των ΑΚ 105, ΚΠολΔ 740 παρ.1 αριθ. α', 787 παρ. 1.

16. Στην περίπτωση αυτή μέλος του σωματείου είναι μόνο το νομικό πρόσωπο, όχι και τα μέλη του.

